

Virksomheds- og læreplan

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	Side 1
Forord-fakta om institutionen	Side 2
Fysiske rammer, beliggenhed, feriekoloni	Side 3
Tre børnegrupper - dagens og ugens gang	Side 4
Udepolitik- legepladsen	Side 5
Kostpolitik-frokost	Side 6
Søvnpolitik	Side 7
Førskolearbejdet	Side 8
Trivsels- og beskyttelseskoncept	Side 9
Børnemiljøvurdering	Side 10
Klageproceduren	Side 11
Forældresamarbejde	Side 12
Personalesamarbejde	Side 13
Økonomi og budget	Side 14
Arrangementer og traditioner	Side 15
Den pædagogiske tænkning	Side 16
Metoder og teorier	Side 17
Den styrkede pædagogiske læreplan - de 6 læreplanstemaer	Side 18
Pædagogisk læringsmiljø	Side 19
Alsidige personlige udvikling	Side 20-21
Social udvikling	Side 22-23
Kommunikation og sprog	Side 24-26
Krop, sanser og bevægelse	Side 27-28
Natur, udeliv og science	Side 29-30
Kultur, æstetik og fællesskab	Side 31-32
Børn med særlige behov	Side 33
Den digitale strategi	Side 34
Dokumentation - evaluering	Side 35
Årsplan	Side 36
Evaluering af fokuspunkt 2019/21	Side 37
Fokuspunkt 2021/23	Side 38
Slutord	Side 39

Forord

Jaruplund Børnehaves **Virksomhedsplan** med integreret **Pædagogisk Læreplan**.
Udgave september 2021.

Jaruplund Børnehave drives af Dansk Skoleforening for Sydslesvig. Siden 1989 har alle foreningens børnehaver en virksomhedsplan og siden 2007 yderligere en læreplan.

Overordnet er arbejdet underlagt

- den danske lov om Social Service med dagtilbudsloven
- den tyske Bundeskinderschutzgesetz "Bildungsauftrag von Kindertageseinrichtungen" - Slesvig Holsten
- Skoleforeningens målsætning

Virksomhedsplanen/læreplanen er udarbejdet af personalegruppen samt forelagt til høring blandt forældrerepræsentanterne i samarbejdsrådet. Den vil blive evalueret efter behov dog senest hvert 2.år.

Virksomhedsplanen/læreplanen skal gerne give forældre og andre interesserede et godt indblik i institutionens virke. Således skal planen afspejle institutionens værdier og pædagogiske principper. Samtidig fungerer den som et arbejdsredskab for personalet og samarbejdsrådet.

Fakta om institutionen

Adresse : **Jaruplund Børnehave**

Jarplunderweg 14
24976 Hanved

Telefon: 0461 – 979523

Hjemmeside: www.skoleforeningen.org
E-mail: lone.petersen@skoleforeningen.org

Daginstitutionen er normeret til 50 børn.
Med dispensation mulighed for 10 % overbelægning i børnehaveafdelingen.
Aldersopdelingen: 10 børn / 0-3 år,
40 børn / 3-6 år

Den aktuelle personalenøgle pr. 31.august 2020

Lederen	(37 timer)
En pædagog/stedfortræder	(37 timer)
Tre pædagoger	(37/33/22 timer)
To pæd.medhjælpere	(37 timer)
Tre pæd.medhjælper	(28/25/20 timer)

Rengøringen er udliciteret.
Fælles pedel og buschauffør med skolen.

Husets åbningstid/kernetiden er fra klokken 7.00 til klokken 14.00
Yderligere kan der købes timer til klokken 16.00

Der tilbydes skolebus transport mellem hjem og institution, hvis afstanden er over 2,5 km.

Børnehavebørnene er forsikret i Gesetzliche Unfallkasse, Kiel

Fysiske rammer

Børnehaven er oprettet i oktober 1969.
En komplet renovering/modernisering
samt tilbygning blev afsluttet december 2014

Bygningen består af tre grupperum og et
fællesrum.

Et "multirum", der både fungerer som depot,
værksted og førskolebørnenes arbejdsrum.

Et motorikrum.

Et rummeligt køkken.

Gode sanitære forhold.

Grupperummenes indretning og materialer er
forskellige. Primært afstemt efter stuens
brugere / målgruppens behov.

Fællesrummet inviterer til ophold, hygge og
leg. Samtidig fungerer rummet som spisested
med tilsvarende bordplads.

Institutionen har en fin legeplads med
naturlige og anlagte bakker, skråninger, græs
og sandområde.

Beliggenhed

Børnehaven har skolen og kirken som
umiddelbare naboer.

Institutionen ligger i et landsbymiljø.

Der er ubefærdede markveje og små skovkrat
i gåafstand til institutionen.

Fra landsbyen er der mulighed for at benytte
den offentlige bus for at komme ind til byen.

Feriekoloni

Dansk Skoleforening for Sydslesvig er ejer af
en feriekoloni med 40 sengepladser. Huset
ligger i et naturskønt område i
Hjerpsted/Danmark.

Vi søger regelmæssigt et 5-dages koloni-
ophold. Vi vælger at rejse med et mindre
hold, som regel kun førskolegruppen. Således
kan institutionen tilbyde en almindelig
børnehavehverdag for de mindste, samt for de
børn der ikke tager med på rejsen.

Et koloniophold giver børnene en ny erfaring,
ny selvtillid. Børn og personale får en fælles
oplevelse, som vi hjemme i dagligdagen
længe nyder godt af.

Tre børnegrupper.

Som grundregel er børnene opdelt i tre alders grupper med fast tilhørssted og faste voksne. (Under 3 år, 3-4 år og 5-6 år.)

Med opdelingen sikrer vi, at de forskellige aldersgrupper udviklingstrin tilgodeses. Det kan være svært at finde en leg, sang, rim eller anden aktivitet, der er lige spændende og lærerig for alle børn i en aldersblandet gruppe.

Derudover har børnene dagligt rig mulighed for samvær på tværs af aldersgrupperne. Dette gælder både indenfor som ude på legepladsen, i motorikrummet eller i fællesrummet. Denne mulighed har også sin pædagogiske berettigelse. Store og små kan lære af hinanden. Imitation, hensyntagen, hjælpsomhed og respekt er nøgleord. Børnene kan frit finde sammen. Valget kan træffes med hensyn til alderen, udviklingsniveau eller aktivitet og sympati.

Overordnet er det vores intention at se huset, som *en* institution at se alle børn, som *en* gruppe. Arrangementer, emnearbejder, pædagogiske tiltag må gerne, som en rød tråd sno sig gennem hele huset. Dog igen med hensyntagen til børnenes aldersspecifikke behov og muligheder.

STOR viser LILLE, hvad en saks kan bruges til.

Dagens og ugens gang

Når børnene møder i børnehaven, har de behov for at kunne genkende og overskue tingene. En rimelig fast dagsrytme giver følelse af noget kendt, det føles trygt.

Centrale punkter i dags - og ugerytme er :

- aldersopdelt eller fælles rundkreds med sang, leg og snak mindst 2 gange om ugen
- førskolegruppen samles 3 gange om ugen
- mindst et dagligt ophold på legepladsen.
- en gang om ugen går de store til gymnastik i kommunens idrætshal. De små laver gymnastik i børnehaven.
- Mellem kl. 11.00 og kl. 12.00 spiser alle frokost i forskellige "madgrupper".
- om morgenen og om eftermiddagen er der et "madbord", hvor børnene efter behov kan spise.
- Vuggestuebørnenes middagslur

Hyppige, genkendelige men mindre regelmæssige aktiviteter er:

- Gåtur.
- Madlavning.

Her er der tale om aktiviteter, der kræver en forsvarlig personale normering uden frafald i teamet

Udepolitik. Legepladsen.

Legepladsen er et værdifuldt pædagogisk rum. Vi prøver løbende at udvikle legeområder, der åbner op for nye aktiviteter. Der må gerne være hjørner og nicher, der giver fornemmelsen af "skjult" leg. Det er vores ønske at bringe æstetik og sanselige oplevelser ind på legepladsen samt sætte fokus på de fire elementer vand, luft, ild og jord.

Brædder, træstubbe, sten, tove osv. anser vi som værdifulde "legesager". Leg med sand, jord, vand, bark sten og stokke giver sanseoplevelser.

En stor regnvandsbeholder giver børnene adgang til vand. Børnene henter ikke selv vandet. For mange børn bliver det til en sport at hente vand og hælde ud. Får man *en* spand vand har det den konsekvens, at barnet længe beskæftiger sig med sin "vandskat" for den kan ikke bare fornyes.

4 piger der koger kakao.

Børnene lærer, at naturmaterialer kogler, sten, stokke tilhører legepladsen. Lige som legetøjet må disse ting ikke tages med hjem. Barnet er velkommen til at gemme sin "skat" på legepladsen til næste dags leg.

Det er vores tanke at give de enkelte områder på legepladsen bestemte legefunktioner. Hvor må der graves efter orme, hvor kan der leges med mudder og hvor må cyklerne køre.

Mindst en gang om dagen i stort set al slags vejr er alle børn ude. De vilde lege gør sig bedst på store områder. Der er ligevægtslege, at balancere, snurre og gynge, styrkelege, bruge kræfter, grave, have mod, klatre i træer og springe fra højder, løbe og hoppe såvel som skrig og skrål og vilde lege med kamp og tumult.

Det er de voksnes opgave at inspirere til udvikling og forandring af børnenes ude lege. Der skal være et sundt forhold mellem frileg og voksen organiseret/ inspireret leg.

Tiden på legepladsen må ikke ses som et "pusterum" hvor børnenes leg udelukkende bliver til "frileg" under opsyn.

Der er stor forskel på, hvorvidt børnene på eget initiativ er i stand til at bruge legepladsens mange muligheder.

Der er børn med stor fantasi og højt aktivitetsniveau og der er børn, der uden de voksnes tiltag og inspiration ikke får gavn af legepladsens mange udviklende tilbud. Det er således helt bevidst, at vi kun har en lille samling af køretøjer. For mange cykler hæmmer en varieret leg.

Voksen organiseret /inspireret leg formår let at fange en gruppe børns interesse samt udvikle deres individuelle lege repertoire.

Vi prøver at tilgodese en god udendørs personalenormering og vælger en "aktivitetsansvarlig" pædagog.

Alligevel må vi erkende, at nogle ønsker ikke kan opfyldes og andre kræver mere planlægning. At tænde bål på en sikker og forsvarlig måde er eksempelvis en personaleintensiv aktivitet.

Aktuelle aftaler skal på forståelig vis formidles til børn og forældre. Det er medarbejdernes fællesansvar at aftalerne bliver overholdt.

Alle børn og forældre ved at inden man om eftermiddagen forlader legepladsen pakker man mindst tre styk legetøj tilbage i skuret

Madpolitik.

Børnene har en madpakke med hjemmefra. Når vi spiser i fællesskab ønsker vi samtidigt at formidle en almen bordskik. Vi kan kun opfordre til en sund og varieret madpakke, med frugt og grønsager.

Vi spiser ikke yoghurt, frugtmos og budding . Der er stor forskel på de forskellige yoghurt produkters næringsværdi og sukkerindhold. Derudover udløser de farvestrålende bægre tit konflikter blandt børnene.

Eksempelvis:

- Misundelse fra det barn, der aldrig har en af "reklamefavoritterne" med.
- Magtmisbrug, når de små farvestrålende slik kugler nogle bægre indeholder foræres væk.
- Halvspiste yoghurtrester i køleskabet.
- Embalager der går i stykker i tasken.
- Forældre der bliver presset til køb. Med mere.

Den "rigtige" madpakke kan mere end at tilfredsstille de ernæringsmæssige behov. Rugbrød og et friskt æble, frem for blødt hvidt brød og kogt æblemos fremmer mundmuskulaturen og styrker dermed taleudviklingen.

Sundhedsstyrelsen anbefaler at børn fra 3 års alderen kun får op til en halv liter mælk om dagen. I børnehaven serverer vi postevand til frokost. Dermed tager vi højde for sundhedsstyrelsens anbefaling. Samtidigt undgår vi at barnet drikker sig mæt af mælk, så maven ikke kan rumme brødet. Børnene har deres personlige krus på badeværelset, så de til enhver tid kan drikke frisk vand fra hanen.

Fra børnehavens åbning og frem til kl. 9. kan børnene sætte sig til bordet og spise af deres medbragte frugt.

Ligeledes er der om eftermiddagen mulighed for at tage madpakken frem og børnehaven serverer knækbrød eller mysli og et krus mælk.

I vuggestuen spiser de små i fællesskab det første mellemmåltid kl. 9. Til frokost spiser de deres medbragte madpakke. For de yngste børn opvarmer vi gerne medbragt "skemad".

Af hensyn til miljøet ønsker vi at reducere mængden af ikke komposterbart affald. Vi lærer børnene at sortere affaldet fra madpakken. For at skabe opmærksomhed omkring emnet tages plastikfolie, sølvpapir m.m med hjem til egen affaldstønde.

Vi slikker sjældent. Der er måske en "saft-is" i sommervarmen eller hjemmebagte småkager til jul. Der er lidt slik til fastelavn eller andre store fester. Til børnenes fødselsdage bager vi boller. Frisk bagte boller, spist lune i hånden uden smør er det store hit.

Med mellemrum og i samarbejde med Dansk Sundhedstjeneste er barnets ernæring, madpakken m.m. et emne på forældremøder.

De nye små bølgeblade er lækere på rugbrød med smør.

En gang om måneden har børnene mulighed for at være aktiv i køkkenet og tilberede en frokostret. Madlavningen er et "projekt" der fungerer som supplement til madpakken.

Madlavningsprojektet styrker:

- selvværd og selvtillid (jeg er vigtig / jeg kan)
- nærkontakt mellem barn og voksen
- sproginlæring
navne på køkkenredskaber, navne og overbegreber på madvarer etc.)
- finmotorik (skrælle kartofler etc.)
- viden om sund kost
- kendskab til produkter og åbenhed overfor nye smagsprøver

Kriterierne for valg af frokostretten er meget forskellige. Der træffes pædagogiske valg eller lyttes til børnenes ønsker. Der kan vælges efter årstidens produkter som hyldebærssuppe, roemos med mere. Det kan være pomfritter eller chips fremstillet af rå kartofler. Det kan være bålmad. Det kan være hjemmebagt brød med typisk dansk pålæg som torskerogn.

Rent praktisk er madlavningen afhængig af personalenormering, økonomi og tidsfaktoren.

Søvnpolitik.

Søvn er livsvigtigt.

Søvn er et basalt behov. De basale behov skal være opfyldt for at opnå optimal udvikling. Søvn er et af de vigtigste grundsten for et godt helbred og for indlæring. Søvn er medvirkende til, at kroppen kan klare de stimuli den udsættes for fysisk, psykisk og socialt.

Sådan siger søvn- og hjerneforskere:

...hvornår har et barn sovet tilstrækkeligt? -
Når det vågner af sig selv!

Søvnskema:

0-2 mdr.: 16-20 timers søvn ud af 24.

2- 12 mdr.: 9-12 timer nattesøvn, 2-4,5 time dagsøvn.

1-3 år: 12-13 timers søvn ud af 24, heraf ca. 2 timer dagsøvn.

3-5 år: 11-12 timers søvn ud af 24, heraf måske ca. 1 time dagsøvn.

I familiernes hverdag kan det sjældent undgås at børn vækkes. Der er hensyntagen til arbejdspladsen og søskendes skolegang. Netop derfor er det rigtigt, hvis vuggestuens pædagogik understøtter barnets behov for en god søvn og vækker mindst muligt.

- Vuggestuebørnene har hver deres genkendelige sovekrybbe med personlige krammedyr.
- Efter nordisk princip sover børnene udenfor.
- Vi tilgodeser det enkelte barns søvnbehov. Hvis et barn er træt, puttes barnet uanset tidspunktet på dagen.
- Hvis forældre til et barn i 2-3års alderen ønsker at middagsluren afkortes vil vi gerne efter ca.1:30 times søvn rokke lidt ved krybben/ae på kinden. Hvis barnet ikke viser tegn på at vågne vurderer vi, at det har brug for at sove lidt mere.
- Den sidste måned inden vuggestuebørnene skal begynde i børnehaven kan de eventuelt hvile indenfor på madras med tæppe. Dette gælder også for de yngste børnehalebørn.
- Både for de ældste vuggestuebørn og de yngste børnehalebørn må deres behov for middagslur vurderes individuelt. Der skal tages højde for barnets personlige behov, dets udvikling og hvor mange timer barnet opholder sig i institutionen. Her er et tæt pædagog/forældre samarbejde af betydning.

Førskolearbejdet.

□ Intentionen med førskolearbejdet er at gøre børnene læringsparate og således skabe et godt fundament, som skolen kan bygge videre på. Målet er at give det enkelte barn udfordringer, der udvikler nysgerrighed, videbegær og lyst til at lære. Det tilstræbes at børnene, som en del af den personlige udvikling tilegner sig viden og faglige samt sociale færdigheder. **Leg skal udgøre et centralt element i "før-skole-året"** med vægt på legens egenverdi og læring gennem leg og lege lignende aktiviteter. Målet er at udvikle og udfordre men ikke overfordre barnet. Skolen skal ikke rykke ned i daginstitutionen. I følge Dion Sommer * (professor i udviklingspsykologi) har undersøgelser vist, at en instruktionspædagogik, hvor børn tidligt bliver instrueret i at bruge tal og bogstaver ikke giver den ønskede effekt. Det er en overfladelæring, der hyppigt fjerner lærelysten og resulterer i børn, der på alle parametre trives dårligt i skolen.

□ Børnene stifter bekendtskab med talsystemet og skriftsproget. Vi leger med bogstaverne og ønsker at udvikle en fonologisk bevidsthed. Hvordan "siger" det enkelte bogstav, hvad sker der, når jeg kobler lydene sammen etc. Vi undersøger bogstavernes og tallenes form.

□ For at styrke den sproglige opmærksomhed kan vi bruge auditive og visuelle lege. Det kan være svært at skelne mellem lyde (b og p) selvom hørelsen er udmærket. Ved hjælp af lyttelege, rimspil osv. kan børnene motiveres til at lytte til ordenes og lydenes nuancer, huske en lyd eller lydenes rækkefølge. Endvidere skal bogstaverne kendes på deres form, retning og størrelse. Mange lege kan træne børnene, så de får nemmere ved at se de små detaljer (m og n). Allerede en så kendt leg som at lægge puslespil giver barnet træning i at være opmærksom på detaljer.

□ Yderligere vægter vi sprogudviklingen i almindelighed og dansk sprogbrug i særdeleshed. Børnene skal lære at bruge deres sprog, at sætte flere ord på, at kunne forklare, beskrive og argumentere.

Vi søger emner, opgaver, sange, bøger og situationer, der giver anledning til megen samtale, der udvikler ordforråd og sprogforståelse.

□ Det er af betydning, at børnene inden skolestarten udvikler færdigheder som at kunne modtage en kollektiv besked. Ind imellem har børnene "lektier" med hjem. Her skal barnet selv kunne huske opgaven. Samtidig bliver forældrene involveret, hvilket giver dem et indblik i førskolearbejdet og træner dem i det nye forældreansvar der følger med et skolepligtigt barn. Et eksempel: Ugens lyd er "M". Børnene får en historie om Møller Mads, der elsker mad. Historien indeholder mange m-ord. Lektien er, at hvert barn kommer med noget spiseligt som starter med M. Inden vi smager, tager vi et fotografi af al maden. Historien, fotografiet, et klippet M, tegninger, med mere sætter børnene ind i deres bogstavhæfte. Fra tid til anden må hæftet lånes med hjem.

□ For at give børnene en positiv skolestart er det af betydning, at de gøres fortrolig ved skolen. Førskolebørnene besøger regelmæssigt skolebiblioteket og deltager i skolens frikvarter. Med mellemrum nyder børnene godt af arrangementer afholdt sammen med de yngste skolebørn, som teaterbesøg, den årlige motionsdag, med mere. Skoleleder, kommende klasselærer og børnehaveleder holder et afleveringsmøde lige inden sommerferien. Her informeres skolen om børnene, om deres sociale og faglige udvikling.

Indholdsbeskrivelse

- Sprog og udtryksformer
- Naturen og naturfaglige fænomener
- Det praktiske musiske
- Bevægelse og motorik
- Sociale færdigheder
- Samvær og samarbejde

*J.Klitmøller og D.Sommer:
Læring dannelse og udvikling 2015

Børns rettigheder.

Hvert barn har ret til at blive beskyttet mod enhver form for fysisk og psykisk overgreb. Børns rettigheder er forankret, som lovkrav i børnekonventionen fra 1989.

Rettighederne kan sammenfattes i 3. hovedkategorier.

1. Børns ret til overlevelse og udvikling: Retten til det mest grundlæggende, som mad, tøj, lægehjælp, skolegang og tryghed.
2. Børns ret til beskyttelse: Retten til at blive beskyttet mod vold, misbrug, udnyttelse, krig og diskrimination.
3. Børns ret til medbestemmelse: Retten til selv at være med til at bestemme over det, der vedrører en selv, til at sige sin mening.

I denne Virksomheds- og læreplan tages i flere forskellige sammenhæng højde for børns trivsel og beskyttelse.

I personalegruppen arbejdes der i fællesskab på konkret at omsætte konceptet både i tænkning og handling.

Som udgangspunkt arbejdes der ud fra *Trivsels og beskyttelseskonceptet udarbejdet af Dansk Skoleforening for Sydslesvig*

§ 8A SGB VIII, ABS.4; Kindeswohlgefährdung.

Ved mulig mistriivsel eller mistanke om overgreb følger vi handlingsplanen formuleret i *Trivsels og beskyttelseskonceptet udarbejdet af Dansk Skoleforening for Sydslesvig*. Hvis det vurderes, at der foreligger en bekymring eller begrundet mistanke om mistriivsel eller overgreb informeres forældrene.

Børnemiljøvurdering (BMV)

Loven kræver at der i læreplanen integreres en børnemiljøvurdering.

Det fysiske børnemiljø.

Det fysiske børnemiljø handler om, hvorvidt rammerne inde som ude er sikkerheds- og sundhedsmæssige forsvarlige. Det drejer sig blandt andet om mulighed for bevægelse, ergonomi, pladsforhold, hygiejne, støj og lys.

Det æstetiske børnemiljø.

Det æstetiske børnemiljø handler om samspillet mellem omgivelserne, børnenes sanser og velvære. Det æstetiske miljø skal virke inspirerende, motiverende og udfordrende. Konkret handler det om, hvordan indretningen og udsmykningen af bygninger, rum og legesteder indvirker på børns oplevelser og handlinger.

Det psykiske børnemiljø.

Det psykiske børnemiljø handler om, hvordan børnene har det med hinanden og med de voksne. Det handler om konstruktiv gruppedynamik uden mobning og eksklusion fra fællesskabet. I et godt psykisk børnemiljø bidrager fællesskaber, venskaber, rummelighed, omsorg, tryghed, tillid og medbestemmelse til en positiv hverdag.

I princippet er en BMV en arbejdspladsvurdering, hvor fokus er lagt på børnenes perspektiv. Ønsket er at styrke det pædagogiske arbejde. En BMV kan virke, som en øjenåbner for personalet. Giver vi børnene ordet, ligger der en forpligtelse i, at det så vidt muligt giver synlige resultater.

Hvor vi konkret sætter fokus i forhold til en børnemiljøvurdering skal til dels gerne kunne fornemmes ved at læse vores virksomheds-læreplan og opleves ved at besøge vores institution.

For at sikre, at fokus i forhold til en BMV er lagt på børnenes perspektiv, er der behov for kontinuerlig observation og samtale. Der er

brug for lydhøre voksne, der kan vurdere, om egne intentioner svarer til børnenes behov.

Opmærksomheden skal yderligere styrkes ved

Grupperne for de 3-6 årige:

Der afholdes børnemøde efter behov hver 14 dag eller månedlig. Med tiltaget må der nødvendigvis tages hensyn til børnenes alder og modenhed. Mødet foregår i de faste aldersopdelte grupper.

De yngste børn får mest gavn af tiltaget, hvis mødeemnet integreres i den velkendte samlingsstund/rundkreds.

For de ældste børn adskiller mødets rammer sig derimod bevidst fra den velkendte samlingsstund. Her bruges en traditionel mødestruktur med placering rundt om bordet og drikkevand på bordet.

Dagsorden til børnemødet fastlægger børn og/eller voksne. Sammen med børnene nedfældes stikord til protokollen.

Emnet bekendtgøres gerne efter mødet i gruppernes beretning "Ugen der gik"

Vuggestuen:

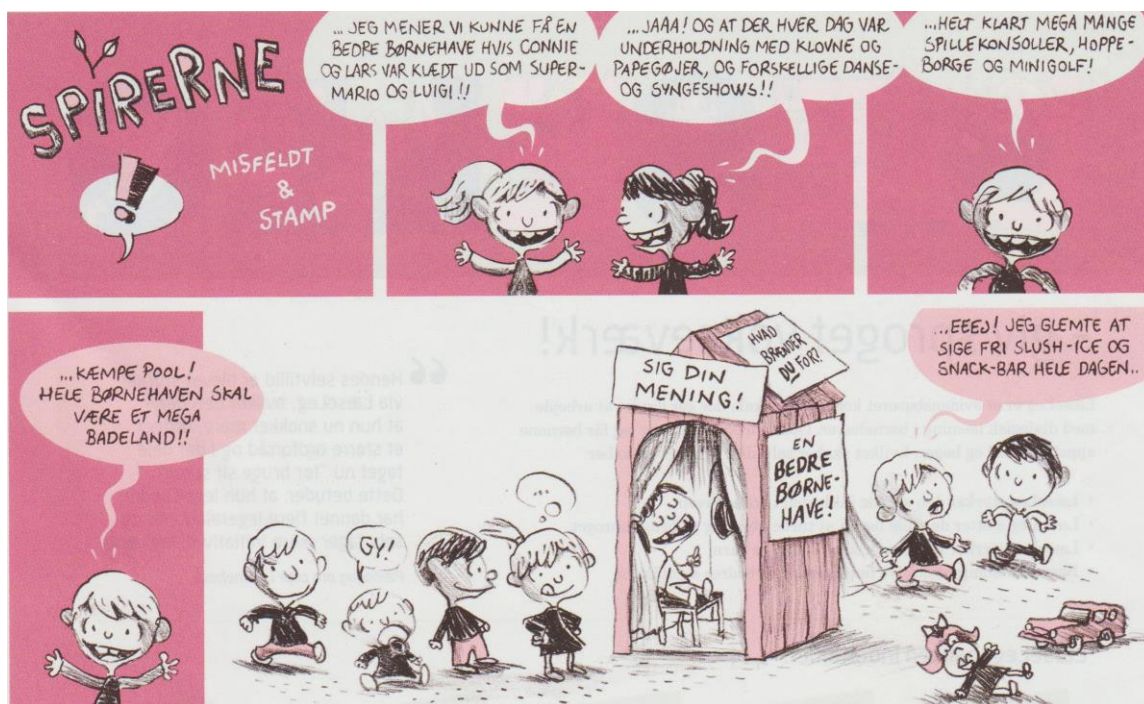
Her kræves opmærksomme voksne der aflæser børnenes tegn- og kropssprog. De voksne udvælger med mellemrum et emne/hverdags situation, iagttager og nedfælder i en protokol.

Emnet bekendtgøres gerne på forældrenes informationstavle medens iagttagelses processen kører.

Dokumentation:

Hvert møde protokolleres, som en beslutningsprotokol eller nedfælles med praksisfortællinger (ordret gengivelse af essentielle udtalelser).

Protokollerne fungerer som pædagogteamets arbejdsredskab. Ved behov udløser mødet en handleplan. Målet er, at børnene oplever en effekt, enten ved nye tiltag eller ved at modtage feedback.

tegneserie:
BUPL
medlemsblad
BØRN &
UNGE

Klageprocedure "Beschwerdemanagement."

Læreplanen skal indeholde en klageprocedure der sikrer delagtiggørelse og inddragelse af den klagende part.

I denne sammenhæng definer vi en klage, som en mundtlig tilkendegivelse, hvor et barn udtrykker sin utilfredshed med et forhold, en udvikling, en beslutning eller lignende. En klage kan yderligere være et lydligt udtryk måske uden ord, hvor et barn udtrykker smerte, sorg og fortvivlelse.

Hvor de ældre børnehavebørn kan lære at bruge en formulering som: "Jeg vil klage over...." så vil det lille barn typisk udtrykke klagen med signaler. Signaler kan være at barnet trækker sig tilbage, græder, slår andre. Ytringer som "kommer min mor/far snart" kan være en "skjult" klage formulering. Barnets klage skal vurderes ud fra et bredt perspektiv. Der skal ses på institutionens interne miljø og/eller på barnets personlige forhold.

* Hvem kan barnet kontakte i tilfælde af et personligt anliggende?

Barnet kan til enhver tid henvende sig til den voksne det har tillid til.

Derudover kan barnet henvende sig til lederen, når vedkommende er på kontoret. Kontoret er dagligt tilgængelig, medmindre det røde stopskilt på døren signalerer andet.

* Hvordan sikres at barnet ved at det har mulighed for at formulere en klage/en utilpashed eller kritik?

Ved at have en institutionskultur, hvor de voksne i dagligdagen er lydhøre og åbne overfor barnets kritik.

Med mellemrum introduceres emnet ved et børnemøde.

* Hvordan sikres at klageproceduren forandrer og udvikler.

Fremgangsmåden må nødvendigvis afhænge af klagens karakter.

Hvis muligt løses problemet umiddelbart eller hurtigst muligt efter at klagen bliver udtalt.

Klager der kræver vidtrækkende tiltag behandles på et medarbejder møde.

Den voksne der modtager klagen nedfælder denne skriftlig som praksisfortælling.

Den ordrette genfortælling giver den mest nuancerede samtaleforudsætning i teamet.

Efter behandling af klagen sikres, at den klagende part bliver informeret om resultatet.

Forældresamarbejde

Det er børnehavens ønske at etablere en god samarbejdsrelation til alle forældre og at udvikle metoder hertil.

Samarbejdet kræver en gensidig respekt for hinandens ansvar og kompetencer.

Vi voksne skal vise de egenskaber, som vi netop igennem vores opdragelse søger at give videre til børnene. Hjælpssomhed, generøsitet, betænksomhed og samarbejdsevne. At kunne tilgive eller sige undskyld, hvis en af parterne har begået fejl.

Vi som personaleteam ønsker at handle fagligt og forsvarligt for derigennem at formidle tryghed til forældrene. Et vigtigt udgangspunkt for et godt samarbejde.

Samtidigt ønsker vi åbenhed, så forældre og personale kan udtrykke forventninger, ønsker og krav til hinanden.

Vi er lydhøre overfor forældres reaktioner og forslag, men vi vil også have mulighed for at argumentere for vores tiltag ved eventuel uenighed.

Så vidt muligt ønsker vi at have tid til den daglige uformelle snak og ved behov hurtig, fleksibel tid til den individuelle forældre samtale. Dog altid med hensyntagen til børnenes tarv.

Det er ikke nemt at tilbyde hyppige arrangementer udenfor børnehavens åbningstid. Det "koster" personaletimer.

Timer, som skal afspadsres og dermed mangler i børnehavens dagtimer.

Institutionens lange åbningstid gør det vanskeligt at invitere på hverdage.

Vi prøver at motivere, appellere til forældrene selv at bakke op om fællesskabet - at invitere andre med. At tage del ved andre organisationers arrangementer eller ved selv at planlægge udflugter, sammenkomster m.m.

Nye forældre får udleveret børnehavens informationsfolder samt skoleforeningens velkomsthefte. Virksomheds- og læreplanen ligger til udlån og findes på skoleforeningens hjemmeside/ børnehavens visitkort.

Med mellemrum inviterer børnehaven.

Forældremøder.

Arrangementer, hvis muligt med oplægs- holder og fokus på udvikling/opdragelse.

Forældre / børn arrangementer.

Udflugter, fester med mere. Gerne med et program, der kræver aktiv deltagelse af voksen og barn. Afhængig af invitationens indhold er hele familien eller kun forældre/børnehavebarn inviteret. Specielt indendørs arrangementer kan hurtigt kræve megen plads. Aktiviteter, der specielt er tilrettelagt til børnehavebørnenes aldersgruppe, kan blive negativt domineret af store skolesøgende søskende. Det enkelte barn i familien må til tider gerne stå i centrum, have forældrenes fulde opmærksomhed.

Kaffe på kanden.

Vi inviterer forældre indenfor ved at sætte kaffe frem på serveringsvognen. Et formløst arrangement, ca. 4 gange årligt, afholdt over middag i institutionens kernetid.

Udviklingssamtaler.

Planlagte individuelle forældresamtaler. Den 1. samtale tilbydes efter at barnet har været tre måneder i institutionen. Her tænkes både på vuggestue- og/eller børnehave- afdelingen. Den sidste samtale tilbydes for alle førskolebørn i begyndelsen af det sidste børnehave år. Derudover efter behov.

Bedsteforældredag

Et formiddagsarrangement med forskelligt indhold.

Kommende børnehavebørn

Inden barnet optages i børnehaven bliver det inviteret til mindst *en* besøgsdag. Barnet skal have en voksen tilknytnings- person med. Ordningen skaber tryghed for barn og forældre.

Vuggestuebørnene har en tilvænningsfase umiddelbart, når de starter i institutionen.

Samarbejdsrådet

Hvert år efter sommerferien indkaldes den samlede forældregruppe til et møde, hvor der vælges tre forældrerepræsentanter til børnehavens samarbejdsråd. Derudover består rådet af tre personalemedlemmer.

Regler for samarbejdsrådet kan læses på skoleforeningens hjemmeside.

Personalesamarbejde

De ansattes samarbejde, arbejdsdeling og indbyrdes forhold er af stor betydning for livet i børnehaven.

Hvis vi voksne formår at tale godt sammen, omgås hinanden på en rar måde, være åbne og ærlige, respektere hinandens forskelligheder - kort sagt skabe et godt arbejdsklima - vil det ikke kun give bonus til os selv, men til alle institutionens brugere.

Alle har et ansvar for at deltage i diskussionerne og bidrage med egne synsvinkler og faglig viden til gavn for et fælles mål.

Kun tryghed i teamet åbner op for en kultur der tillader feedback. Vi skal bemærke de ting der lykkes men også turde "lade fejlen funkke". Hvis personlig kritik løftes op til faglig refleksion kan vi ved behov justere kursen.

Yderligere er det vigtigt, at informationsstrukturen fungerer. Samtidig må hvert enkelt medlem føle sig ansvarlig for at søge den information, man måtte være gået glip af. På personalestuen ligger en notesbog fremme til formålet.

Hverdagen fungerer bedst, hvis hver enkelt ansat har sine faste arbejdsopgaver. Ved udflugter, projekter og lignende har vi gjort god erfaring med at fordele opgaverne, så hver enkelt kan koncentrere sig om en del af fællesprojektet. Således udnytter vi den enkeltes ressourcer eller evner optimalt.

Overordnede fælles beslutninger, eksempelvis pædagogiske tiltag skal kontinuerlig understøttes af *hele* teamet. I fællesskab, når vi nemmere og gladere frem til målet. En fælles pædagogisk holdning og praksis skaber tryghed og genkendelighed for børnene.

En klar kompetencefordeling og fast mødestruktur letter vores opgaver.

Lederen har det overordnede ansvar for den pædagogiske udvikling, det administrative og økonomiske ansvar og medansvar for personalets faglige udvikling.

Når overordnet retning og rammer er givet, er der brug for medarbejderens selvledelse. Selvledelse forudsætter personlige evner, faglige færdigheder og i høj grad kontinuerlig refleksion.

Der holdes pædagogmøde og bruges tid på forberedelse. Dette sker efter behov og primært om eftermiddagen i institutionens åbningstid. Her kan ledelsesopgaver og pædagogiske spørgsmål drøftes, planlægges og koordineres.

Efter behov, som regel månedlig, udenfor almindelig åbningstid, holder vi pædagogisk rådsmøde. Her tages beslutninger om fællesanliggender, som pædagogiske, økonomiske, faglige og organisatoriske diskussioner. Afhængig af mødeemnet deltager hele eller dele af teamet.

Desuden deltager vi i kurser og foredrag for at følge med i den pædagogiske udvikling. Samt ledermøder, konferencer, pædagogmøder og medhjælpermøder som Skoleforeningen indkalder til.

Økonomi og budget

Skoleforeningen administrerer børnehavens budgetgrundlag fx lønninger, vikarlønninger, forældrebetaling, el.- og varmeregninger .

Børnehaven selv administrerer et såkaldt "bloktilskud".

De forskellige poster på bloktilskuddet er:

Inventar - anskaffelse af nyt inventar

Vedligeholdelse - indkøb af håndværkshjælp og materiale til vedligeholdelses opgaver

Beskæftigelse - indkøb af legetøj og beskæftigelsesmaterialer

Bespisning – indkøb af madvarer

Kontor - udgifter til materiale

Rengøring - indkøb af rengøringsmidler, papirvarer med mere.

Bloktilskudets størrelse beregnes ud fra et gennemsnitstal af børnetallet for det forudgående år og institutionens bygningsmæssige areal.

Det er lederens opgave at forvalte budgettet således, at der også sidst på året er penge til madvarer, rengøringsmidler og evt. akutte mindre reparationer.

Beløbet kan ikke forhøjes og kun 20% af det samlede beløb kan føres over på det kommende års regnskab.

En gang om året er det muligt at søge om særbevillinger. Her er der tænkt på større udgifter til nyanskaffelser af inventar eller vedligeholdelsesopgaver. Beløbsrammen til særbevillingskontoen er smal, så en positiv respons på en ansøgning er langt fra givet.

Derudover overtages store udgifter til akutte reparationer af skoleforeningen.

Arrangementer og traditioner

Sjove og populære oplevelser kan gennem årene blive til traditioner. Dog må det være acceptabelt, at også traditioner kan fornyes - nogle forsvinder andre kommer til.

Fastelavn.

Til tider holder vi festen med et fastlagt motto. Ugerne inden arbejder vi med emnet, som så afsluttes med fastelavnsfesten. Fx. forvandle institutionen til en urskov, undervandsverden og lignende. Det andet år afholdes festen så med fri udklædning. Dog er det en fast tradition, at vi slår katten af tønden, synger, danser og spiser godt.

Afskedsfest

Det er en tradition, at der i juni holdes en afskedsfest for børnehavebarnet og dets forældre. Skolens lærere bliver inviteret. Barnet får sin egen mappe med hjem. Derudover er festens program ikke fastlagt.

Motionsdag

Vi deltager gerne, når skolerne i Danmark og Sydslesvig afholder den landsdækkende motionsdag. Terminen ligger umiddelbart inden skolernes efterårsferie. Indholdet varierer. Hvis muligt deltager førskolebørnene sammen med skolebørnene.

Børnenes fødselsdag

Vi holder børnenes fødselsdag med flaghejsning, fællessang, lille fødselsdagsgave og bagning af boller.

Lanternefest

Hvert år, efter at vintertiden atter er indført, holder vi lanternefest. Legepladsen pyntes med kulørte lygter, bålet tændes, måske bages der snobrød eller popcorn. Der serveres pølser og kakao. Alle er velkomne også bedsteforældre, skolebørn og kommende børnehavebørn. Vi slutter af med at gå en tur gennem landsbyen, mens vi synger sammen. Gåturen slutter med fællessang på skolens *meget* mørke sportsplads. Ligeledes fremstiller børnene hvert år deres egen lanterne.

Julen

En fast tradition er vores julenisse, der i december kommer ned fra loftet og *leger* i børnehaven. Mange børn og larm gør nissen bange. Så om morgenen, når vi møder, skynder nissen at gemme sig. Hver dag er børnene rundt i huset for at lede efter nissen. Den bliver dagen ud på sit gemmested, vi kan kun se den titte forsigtigt frem. Om morgenen samles vi til hygge med lys og sang. Vi spiller ”mus” med de hjemmebagte pebernødder. Den danske tradition risengrød og mandelgave samt julefrokost hører med til december. De øvrige julearrangementer varierer fra år til år.

Den pædagogiske tænkning.

Værdigrundlag

Børnehaven skal være et trygt, varmt, sjovt og godt sted at være.

Gensidig respekt, tolerance, tillid, åbenhed, ærlighed og hensyntagen blandt alle brugere er vigtige kodeord.

Her skal man opleve glæden ved at være sammen med andre og kende værdien af fællesskab.

Med udgangspunkt i de pædagogiske læreplaner skal der sættes fokus på læring, dannelse og udvikling så barnet lærer at orientere sig i samfundet.

Dannelse defineres som de værdier og den viden som lagres i barnet med målet, at kunne handle som et hensynsfuldt, kritisk, demokratisk menneske

Barnesyn

Barnet er unikt og i besiddelse af færdigheder og udviklingspotentialer

Det sunde barn fødes som et nysgerrigt væsen med åbne sanser.

Det søger konstant grænser i forhold til sig selv og til sine omgivelser.

Børnene er ligeværdige og kompetente. De skal tages alvorligt og behandles seriøst.

Det enkelte barn udvikler sig og lærer gennem samvær med andre, såvel samvær med børn som voksne

Samfundssyn

Vores verden i dag er under konstant forandring. Vi taler om livslang læring. Ny viden, ny teknologi opstår kontinuerlig, derfor er det vigtigt, at vi har de rette læringsdispositioner. Vi skal lære, hvordan vi skal lære i hele vores liv. Samfundet kræver nøglekompetencer som kreativitet, selvledelse, innovation, medborgerskab.

Læringsforståelse

Læring er, når barnets erfaringer, bl.a. gennem nysgerrighed og eksperimenteren, via sansemæssige oplevelser af forskellig karakter, skaber en betydningsfuld erkendelse. Dette kan være på baggrund af egne oplevelser eller i fællesskab med andre. Når disse erkendelser fører til brug af øget viden, dvs. når barnet handler på et højere

udviklingsniveau end tidligere, er der sket en læring.

Denne proces sker til stadighed i barnet på det bevidste som ubevidste plan.

Det enkelte barn udvikler sig individuelt, men samtidig må alle børn tilegne sig visse sociale spilleregler og normer, hvis de skal kunne begå sig i samfundet.

Læring i *før-skole-alderen* (0-6 år) må ikke blive til en skoleficering. Margrethe Brun Hansen (børnepsykolog) taler om tendensen til en indlæringsteknokratisk hverdag.

Undersøgelser viser at børns vigtigste kilde til læring ikke er en instruktionspædagogik men derimod den eksperimenterende leg i eget tempo.

Vi arbejder i tre læringsrum:

Barnets læringsrum:

- Spontane oplevelser og lege
- Voksen-understøttende aktiviteter/situationer
- Voksenskabte aktiviteter/situationer

Der skal være mulighed for leg, eksperimenteren, forskning, fordybelse, aha-oplevelser, som kontinuerligt skaber lyst til ny læring.

Personalets læringsrum:

- Der skabes rum for pædagogisk refleksion og evaluering af egen pædagogisk praksis

Forældrenes læringsrum:

- Tilgængelig dokumentation af den pædagogisk praksis.

Legens betydning

Legen er børnenes største læringsdynamo. Den skaber grundlag for barnets udvikling og læring. Gennem leg tilegner barnet sig den voksnes verden.

I legen afspejles barnets kultur, sociale samværsformer og barnets etiske værdier. Gennem leg får barnet erfaringer i sociale relationer og mulighed for at udvikle samværskompetence og færdigheder.

I legen kan barnet bearbejde oplevelser, drømme og fantasier.

I legen kan barnet udvikle fantasi og kreativitet. Gennem leg udvikler barnet sin identitet.

Metoder og teorier

Vi er inspireret af den filosofi der ligger bag **Reggio Emilia pædagogikken**

Reggio Emilia er en by i Norditalien, som er kendt for sin særlige pædagogiske retning i børnehaverne, hvor der er lagt stor vægt på det skabende element, og hvor der arbejdes målrettet på at udvikle barnets skabende færdigheder, som en væsentlig del af barnets mange muligheder, hvilket ofte omtales som "barnets 100 sprog".

Psykologisk pædagogisk opslagsbog, Gyldendal

Loris Malaguzzi var den store inspirator. Det er Reggio Emilias filosofi at være i dialog med omverdenen, at lade sig inspirere af nye strømninger og mange forskellige videnskaber. Den pædagogisk tilgang fokuserer på barnets kompetencer og dialogen mellem voksen og barn. Institutionens indretning skal indbyde til kreativ tænkning og styrke børnene i deres lyst til at udfolde sig. En del af filosofien er at give børnene mulighed til at skabe nyt ved at bruge overskudsmateriale. Målet er at stimulere børnenes fantasi, kreativitet, evnen til fordybelse og samarbejde.

En almindelig kedelig papkasse bliver til de flotteste briller. Først uden, så med "brilleglas".

Læringshistoriemetoden.

Læringshistorier er udformet, så de danner kvalitative "snapshots" om individuelle børn, der demonstrerer en eller flere former for læringsdispositioner. Det vil sige, historien fortæller om et barns læring og hjælper barnet og dets omgivelser til at se, at barnet er kompetent og handlekraftigt med nogle unikke egenskaber, dispositioner og interesser

I læringshistoriemetoden er det læringsdispositionerne, der sættes i forgrunden.

De fem læringsdispositioner er:

- at være interesseret
- at være involveret
- at udvise vedholdenhed over for vanskeligheder eller usikkerheder
- at udtrykke sine tanker og følelser
- at tage ansvar

I historierne fokuseres på den proces et barn gennemgår for at opnå noget.

Det er ikke nødvendigvis vigtigt, om et barn fx. kan stave sit navn. Det er processen frem til målet, der er interessant. Det kan være barnet har øvet sig i at skrive sit navn, hver gang det har tegnet en tegning. Det kan være, at barnet har spurgt pædagogen eller et andet barn til råds. Barnet viser en disposition for ikke at give op, når noget er svært, at kunne problemløse ved at spørge andre til råds. Det er nogle vigtige dispositioner barnet kan bruge til at lære andre ting ud fra, både i skolen eller senere på arbejdsmarkedet. I læringshistorierne fokuseres på positive tiltag frem for på svagheder, og derved fremmes barnets selvværd og læringsdispositioner.

Ved hjælp af læringshistorier synliggøres læreplanenes 6 kompetenceområder.

Margaret Carr Læringshistorier
Evaluering og udvikling af læring i institutioner
Mariam Philipsen Læringshistorier og
.....pædagogisk praksis

Den styrkede pædagogiske læreplan

Hvorvidt de pædagogiske overvejelser bag en læreplan bliver en succes, afhænger af den voksnes rolle. Hvilke muligheder giver vi børnene i hverdagen for at udvikle deres kompetencer inden for læreplanstemaerne ved at

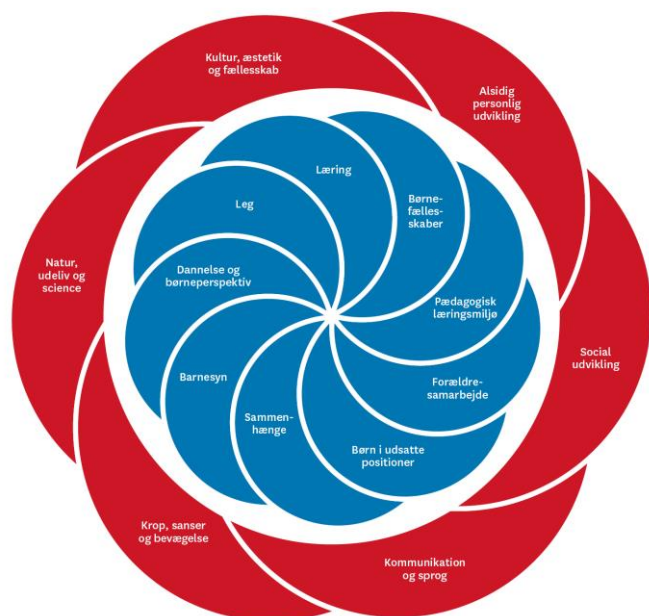
- tage udgangspunkt i børnenes liv (spor) og egne læreprocesser
- sætte mål for det pædagogiske arbejde
- synliggøre, evaluere og dokumentere vores arbejde med børnene
- Skabe rum for pædagogisk refleksion og dialog
- Betragte den pædagogiske læreplan som retningsanvisende ikke som facitliste

Spor er det, barnet giver udtryk for, det er interesseret i, optaget af, fortæller om, tegner, leger eller er motiveret for at arbejde med.
Dorte Filtenborg Sørensen Dokumentation

Den styrkede pædagogiske læreplan er det fælles pædagogiske grundlag, som alle institutioner i 0-6 års området arbejder ud fra.

De 6 læreplantemaer.

- Alsidig personlig udvikling
- Sociale udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

Vi arbejder ud fra Børne- og Socialministeriets publikation. De pædagogiske mål for det enkelte læreplanstema er overført ordret. Vi har valgt at nedfælde en liste til hvert tema der hedder *Det opnår vi bedst ved at ...* Derudover har vi ønsket at visualisere, hvordan de enkelte temaer hænger sammen. Der kan sættes fokus på et tema men det vil altid have en effekt for hele barnets læring. Til tider kan det diskuteres under hvilket tema en given læreproces bør placeres. Ved hjælp af enkelte eksempler har vi søgt at beskrive dele af vores pædagogiske praksis med fokus på de specifikke læreplanskategorier. Vi beskriver 0-6 års området samlet. Overordnet er aktiviteten ens dog justeret efter barnet / børnegruppens alders- og udviklingstrin.

Publikation udgivet af Børne- og Socialministeriet.

Pædagogisk læringsmiljø

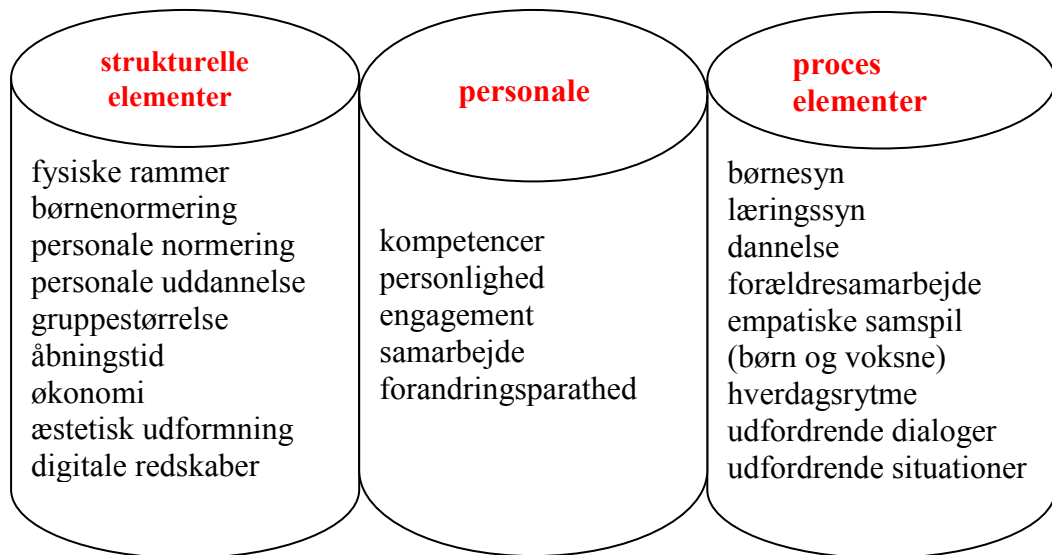
- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablere et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte voksen initierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børne initierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære udvikle sig og dannes.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

.....Dagtilbudsloven § 8, stk.3

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbuddet.

Læringsmiljøet består af en række elementer, som har forskellig virkning og forskellig forandringsmulighed.

Der skal løbende arbejdes med og evalueres på det pædagogiske læringsmiljø, så der ved behov kan justeres, udvikles og styrkes.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet **Alsidig personlig udvikling**

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker, og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse vedholdenhed og prioritering.

§ 3 i bekendtgørelsen om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

Det opnår vi bedst ved at:

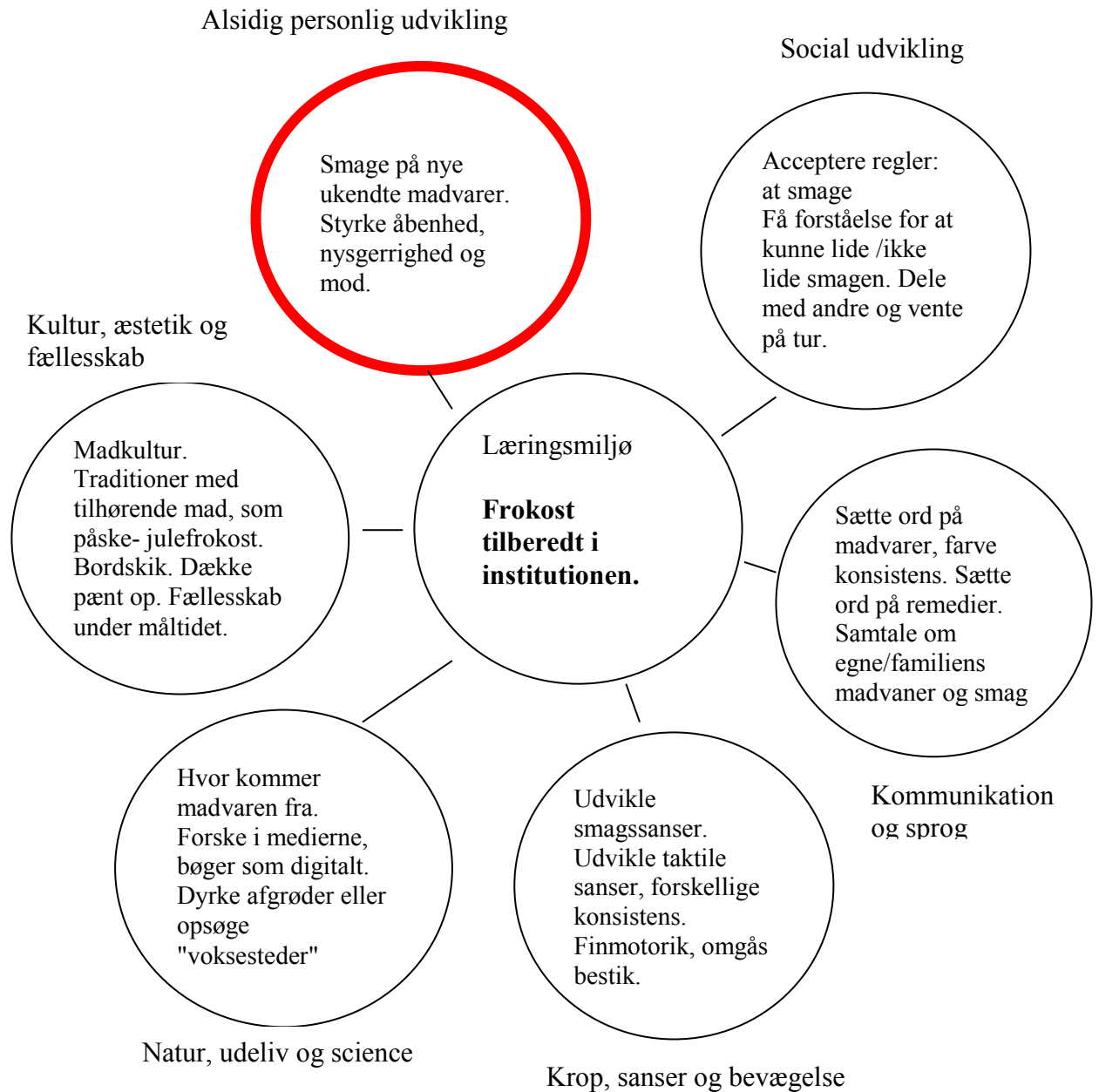
- Drage omsorg for det enkelte barn
- Være nærværende og interesseret
- Være opmærksom på barnets handlinger
- Sørgе for at barnet sætter spor
- Lytte til børnene og respektere deres mening
- Hjælpe børnene med at sætte ord på deres følelser
- Hjælpe og støtte børnene i at løse konflikter
- Være imødekommende og kærlige
- Skabe aktiviteter, der inspirerer børnene til at bruge deres kreativitet
- Give plads til at barnet kan fordybe sig
- Være bevidst om, at vi er rollemodeller for børnene
- Være bevidst om brugen af kropssprog og mimik
- Lade børnene være medbestemmende i forhold til alder og udvikling
- Lære børnene at afgrænse sig, sige til og fra
- Give plads i hverdagen til spontanitet
- Prøve at skabe små rum (hjørne nicher) i børnehaven
- Skabe inspirerende områder såvel ude som indenfor

Selvværd og selvtillid Begreberne selvværd og selvtillid er nært knyttet til hinanden.

Selvværd er barnets opfattelse af sig selv, sådan er jeg. Selvtillid er barnets opfattelse af, hvad det kan.

Vi ønsker at styrke selvværdet ved at vise barnet, at det er værdifuldt for os. Ved at lytte og give svar. Ved at kontakte både med ord og krop. Ved at respektere barnet og fokusere på dets positive tiltag. Ved at lade barnet tage del i hverdagens praktiske opgaver, styrker vi selvværdet, (jeg er vigtig) og selvtilliden, (jeg kan godt). For at opnå en positiv effekt, er det vigtigt at huske, at barnet har brug for tid til at løse opgaven.

Selvstændige og selvbestemmende Ved at gøre børnene selvstændige og selvbestemmende giver vi dem mulighed for at tage vare for egne behov. Målet er selvstændighed i forhold til påklædning, personlig hygiejne, egen bagage, oprydning med mere. I leg, ved kreative og praktiske aktiviteter søger vi at give børnene mulighed for at handle selvstændigt og selvbestemmende. Mulighederne gives tilpasset den aldersmæssige og udviklingsmæssige kompetence. Det er naturligt, at aktiviteter der forvolder problemer fravælges. Er man ikke dygtig til at klippe, søger man ikke en klippeaktivitet. Har man svært ved at koncentrere sig om højtlesning, beder man ikke om at få læst op. Netop de aktiviteter, der opleves som vanskelige skal styrkes - øves. Her er det pædagogens ansvar at bestemme og beslutte på barnets vegne

Særlig fokus på den voksnes rolle.

Den voksne har forberedt aktiviteten. Alle remedier og madvarer er til stede. Børnene tages med i forberedelsesprocessen. Den voksne vejleder og værdsætter barnets indsats og stiller krav tilpasset efter barnets alder. Hvis barnet kun evner at skære store grønsagstern eller forme "skæve" boller, så bliver madvaren ikke efterbehandlet af den voksne. Skulle en korrektur være nødvendig af hensyn til resultatet, tages der hensyn til barnets følelser. Korrigere ved at hjælpe og forklare eller mens barnet ikke opdager dette. Den voksne er bevidst om, at formidle nye ord og viden under processen. Hyppig gentagelse af fokusord.

Den voksne er sig sin rolle bevidst og viser en positiv mimik og holdning til maden. Den voksne smager sammen med børnene. Den voksne motiverer barnet til at smage. En mikroskopisk smagsprøve accepteres. Der gives mulighed for at spytte ud. Den voksne er bekendt med gruppens særegenhed, som allergier, kultur og overbevisning (vegetarer).

Pædagogiske mål for læreplanstemaet **Social udvikling**

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

§ 5 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Det opnår vi bedst ved at:

- Skabe mulighed for fri leg
- Skabe tilhørsforhold og tryghed
- Give plads til samarbejde på tværs af alder og køn
- Lave aktiviteter som kræver samarbejde
- Skabe mulighed for at opbygge empati
- Give mulighed for at møde mennesker i forskellige aldre, fra andre kulturer og med andre livsbetingelser
- Give plads til demokrati
- Skabe en god kommunikation blandt børn og voksne
- Bruge humor og sjov
- Lade børnene være med til at bestemme over deres hverdag
- være bevidst om at vi er rollemodeller for børnene

Empati.

Vi ønsker at hjælpe børnene til at udvikle empati (indlevelsesevne) gennem leg og sprog. Vi voksne er modeller "Børn gør ikke, hvad du siger -børn gør, hvad du gør."

Egenskaber, vi ønsker at styrke:

Hjælpsomhed - at give hjælp eller hente voksen hjælp, hvis situationen ikke kan klares. Den voksne skal bevidst opmuntre børnene til at hjælpe hinanden.

Generøsitet - at give og modtage. I leg og samvær med andre får børnene rig mulighed for at være gavmilde.

Betænksomhed - at kunne se og tolke signaler fra andre. At give omhed, varme og trøst.

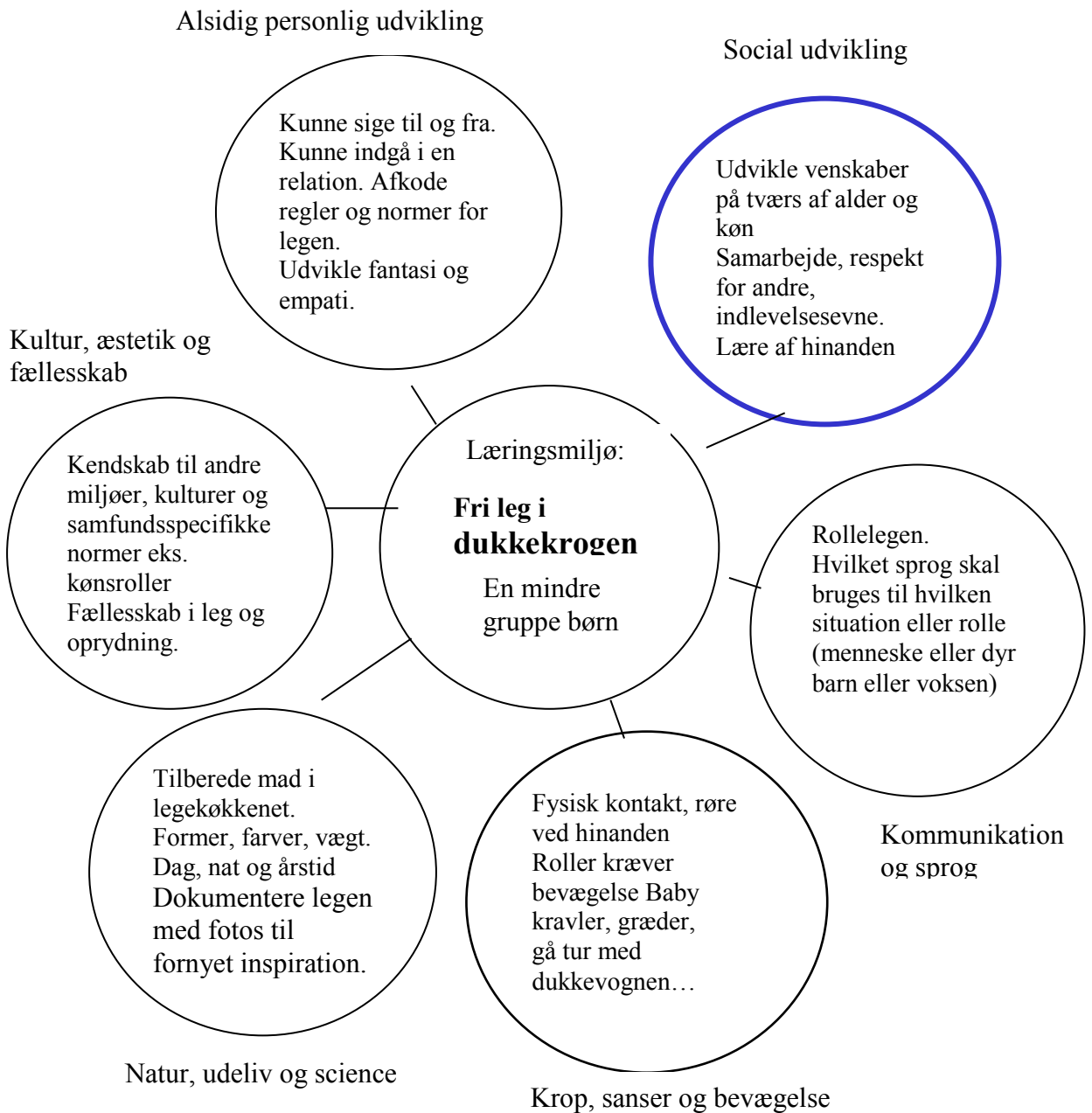
Samarbejdsevne - at lytte til andre og fremføre egne synspunkter. Når forskelle i holdninger, ønsker eller viljer fører til konflikt, trænes børnene i at forhandle og indgå kompromiser.

At gøre det godt igen - at gøre det godt igen, når man har drillet. At tilgive og sige undskyld. At indrømme og tage ansvar for sine handlinger.

Demokrati.

Børn skal lære om vores demokratiske værdier. Medbestemmelse, medansvar, forståelse for demokrati og evnen til at indgå i forpligtende fællesskaber. Gennem handling skal børn mærke, hvad demokrati er. De skal mærke, at de har en indflydelse og at de bliver taget alvorligt. Ikke alt kan stå til forhandling. Således står deltagelsen til gåturen ikke til forhandling men målet kan lægges ud til demokratisk afstemning. Skal der tages beslutninger, motiveres børnene til diskussion eller til at lave et afkrydsningsskema og tælle stemmer op.

Mere demokrati og medbestemmelse i hverdagen udvikler engagement. Giver en positiv effekt til barnets empatiske udvikling. Styrker kompetencen til at mærke egne interesser og forsvare disse.

Særlig fokus på den voksnes rolle.

Den voksne skal være iagttagende og ved behov være støttende. Måske skal den voksne hjælpe et barn ind i legen. En anden gang skal den voksne måske beskytte legen, hvis flere nye deltagere ville ødelægge legen. Her må den voksne være formidler, signalisere accept til den lukkede børnegruppe og give alternative muligheder til det barn, der muligvis ikke kan være med.

Den voksne kan udvikle legen ved at gribe børnenes ideer, byde ind med rekvisitter, tilføje nye ord og roller. Det er den voksnes ansvar, at stedet er attraktivt, inspirerende og indbydende.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet **Kommunikation og sprog**

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

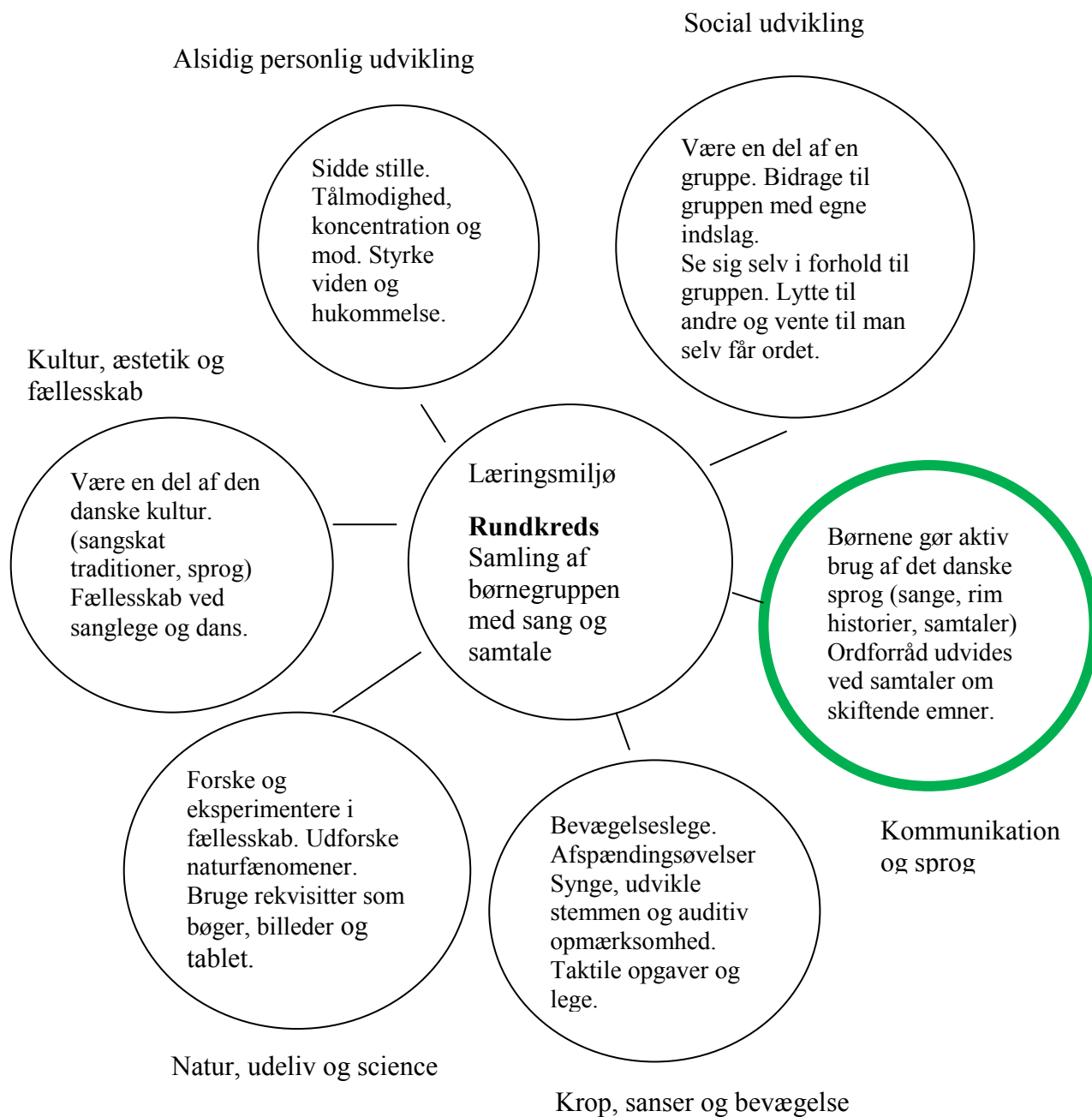
§ 7 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Det opnår vi bedst ved at:

- Skabe plads til at børnene kan komme til orde
- I kommunikationen tage hensyn til børnenes alder og udvikling
- At barnet oplever at blive forstået i deres individuelle udtryksform
- At sætte ord på handling
- Tale med børnene om deres oplevelser
- Være opmærksomme på hvordan vi taler til børnene
- Være gode sproglige rollemodeller
- Mundmotoriske øvelser, specielt for børn med særlige behov
- Arbejde med støjdæmpende tiltag
- Opøve børnenes begrebsverden
- Udvikle børnenes fantasi
- Udvikle børnenes rytme via rim og remser, sang og musik
- Være opmærksom på nye tiltag indenfor sprogstimuleringen
- Gøre forældrene opmærksomme på, hvad de kan gøre for at stimulere barnet sprogligt
- Gøre forældrene opmærksomme på, hvad vi gør her i børnehaven for at stimulere børnene sprogligt
- Søge at formidle dagens oplevelser/aktiviteter til forældrene via samtale.
- Om fredagen lægger hver stue en beretning "Ugen der gik..." ind på kalenderen på intranettet Famly. De små referater giver information og basis for samtale med barnet om ugens oplevelser.
- Bruge dokumentation (fotos tegninger etc.) som middel til dialog mellem barn/forældre, barn/pædagog barn/barn.

Derudover arbejder vi ud fra Skoleforeningens mål for Sprog og Læsning, vedtaget af Skoleforeningens styrelse 2002

Vi bruger det pædagogiske sprogvurderingsmateriale TRAS (Tidlig Registrering af Sprogudviklingen)

Særlig fokus på den voksnes rolle.

Den voksne har planlagt samlingens indhold. Indholdet kan vælges efter, hvad pædagogen ønsker at formidle til børnene eller bygge på børnegruppens aktuelle interesser. Den voksne er igangsætter og tovholder men er samtidig åben overfor børnenes spontane indslag.

Pædagogen søger at inddrage børnene i planlægningen af rundkredsen.

Den voksne skal være lyttende overfor det enkelte barn men samtidig have fokus på gruppen som helhed. Pædagogen gør sig overvejelser, hvordan alle børn kan inddrages. Hvordan kan det forsagte barn inddrages, så det er en del af fællesskabet. Hvordan kan det urolige barn hjælpes til at klare en stillesiddende aktivitet. Hvordan kan børnenes forskellige udviklings- og intelligens niveau udfordres udvikles i *en* samlingsstund.

Den voksne er bevidst om sin rolle, som formidler og bruger af dansk sprog og kultur.

Billedbøger

Brugen af billedbøger er en værdifuld aktivitet. Den skaber læring, glæde og kontakt. Det gælder både børnenes egen "læsning" og den voksnes oplæsning. Fremgangsmåden ved højtlesning og materialevalget er vigtige forudsætninger for at skabe læseglæde. Det er pædagogens ansvar, at *alle* børn får del i aktiviteten. Netop de børn, der aldrig på eget initiativ søger oplæsning eller de børn, der har svært ved at holde opmærksomheden, skal motiveres til at være med.

Højtlesningsbogen kan vælges
 -fordi indholdet er sjovt og skaber glæde
 -i relation til emnearbejde
 -fordi indholdet kan bidrage til børnenes aktuelle udvikling.

Fremgangsmåden ved højtlesning tilpasses situationen og børnenes udviklings niveau. Vælger børnene gentagne gange en favorit bog, kan den læses med "fejl" (i stedet for en ko /en hest eller sol/månen etc.). Det er sjovt og skærper opmærksomheden.

Har bogen gentagende korte ord, måske med fed skrift, kan børnene ved at pege på ordene blive gjort opmærksom på skriftsproget.

Titel og navn på forfatter kan nævnes. I hvilket land sker hændelsen? Faktabøger fra fremmede lande er tydelige, (kræver atlas) men en engelsk julebog, hvor der hænger en mistelgren, kræver en forklaring om landets juleskik.

Nye ord eller begreber forklares. Efter læsningen er samtalen om historien af stor værdi. Lange og svære tekster bør måske genfortælles frem for ordret oplæsning.

Hyppigt møder vi begreber/indhold fra bøgerne igen i børnenes leg og samtaler.

I en bog siger et lille barn "det dufter dårligt". Et ordvalg der kræver forklaring. Nogle børn forstår modsigelsen og formår med smil at bruge den i dagligdagen.

*Giv mit barn læsehunger
 det beder jeg om med brændende hjerte
 for jeg vil så gerne
 at mit barn skal få i sin hånd nøglen til
 eventyrlandet
 hvor de dejligste af alle glæder findes.*

Astrid Lindgren

Pædagogiske mål for læreplanstemaet **Krop, sanser og bevægelse**

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

§ 9 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Det opnår vi bedst ved at:

- Skabe mulighed for fysisk udfoldelse indenfor som udenfor
- Arbejde med barnets oplevelse af ”sig selv” og sin krop
- Lærer om, hvordan vores krop fungerer.
- Udvikle en god hygiejnekultur
- Være bevidst om børns seksualitet
- Hjælpe børn med at sige fra, hvis deres grænse overskrides
- Lave aktiviteter som fremmer kropsbevidsheden
- Give kropskontakt
- Skabe aktiviteter som tilgodeser forskellige udviklingstrin
- Stimulere barnets sanser
- Arbejde med børnenes finmotorik
- Give børn med særlige behov indenfor det motoriske mulighed for meget bevægelse

Derudover arbejder vi ud fra skoleforeningens mål for Krop og bevægelse – barnets sansemotoriske udvikling, vedtaget af skoleforeningens styrelse 2006

Seksualitet. Selvom børn i alderen mellem 0-6 år ikke har en bevidst seksualitet, så udtrykker de gennem legen handlinger, der giver associationer til seksualitet. Børns seksualitet er mere legende og diffus. For barnet er de seksuelle fornemmelser bare endnu en sanseoplevelse. Det handler meget om at udforske kroppen og forskellene på kønnene.

Typiske lege med et seksuelt aspekt:

- Doktorlege der tjener som ramme for, at børnene tager tøjet af og undersøger kroppen.
- Blottelse, hvor børn trækker bukserne ned og viser sig frem for hinanden gerne ledsaget af højlydt fnisen
- Kysselege, hvor børnene kysser hinanden.
- Far, mor og barn lege, hvor børn øver voksenroller
- Frække sange og sjofle udtryk.

For mange voksne (forældre og pædagoger) er børns seksuelt orienterede lege grænseoverskridende der kan føre til bekymring og konflikter.

Med en åben positiv tilgang kan vi voksne vise tillid og anerkende barnets nysgerrighed, lyst og behov. De voksnes opgave er at være nærværende, lydhør og udelukke farer.

Barnet skal kunne sætte egne og respektere andres grænser.

Forældre kan informeres om legen, det skaber tryghed.

Særlig fokus på den voksnes rolle.

Ved opbygningen af en motorikbane har den voksne, som udgangspunkt rollen som igangsætter. Aktiviteten er planlagt. Ved et forløb, gentagende baner er det den voksnes opgave at gøre banen alsidig, afvekslende og sjov. Ved at iagttage, kan børnenes favorit opgaver i banen gentages og fortløbende kombineres med nye udfordringer. Det er den voksnes ansvar at skabe fælles opmærksomhed, forklare og visualisere opgaven. De voksne aftaler en hensigtsmæssig opgavefordeling. Opgaven at slå kolbøtter kræver voksen støtte og rækken af ventende børn har brug for struktur. En pædagog har overblikket, holder øje med aktiviteten og justerer ved behov. Med motorikbanen, hvor børnene til dels er aktiv efter tur får pædagogen mulighed for opmærksomt at registrere det enkelte barns evner og kompetencer. Kan barnet trille krybe kravle, bruger barnet kryds-gang.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet **Natur, udeliv og science**

.Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

§ 11 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Det opnår vi bedst ved at:

- Give barnet mulighed for at færdes i naturen
- Lære børnene at færdes respektfuldt i naturen
- Skabe en inspirerende legeplads,
- som giver mulighed for at bruge naturen
- Skabe mulighed for at bruge de forskellige
- sanser på legepladsen
- Give mulighed for at opleve årstidernes skiften
- Sørge for, at børnehaven har spil og bøger som omhandler naturen
- Skabe mulighed for at eksperimentere
- Skabe værksteder
- Skabe miljøbevidsthed

"Hvordan tisser en frø??"

Viden

Aktiviteterne må gerne tage udgangspunkt i børnenes spor. Børnene har en ubændig lyst til at stille spørgsmålstejn og til at finde ud af, hvordan ting og sager hænger sammen.

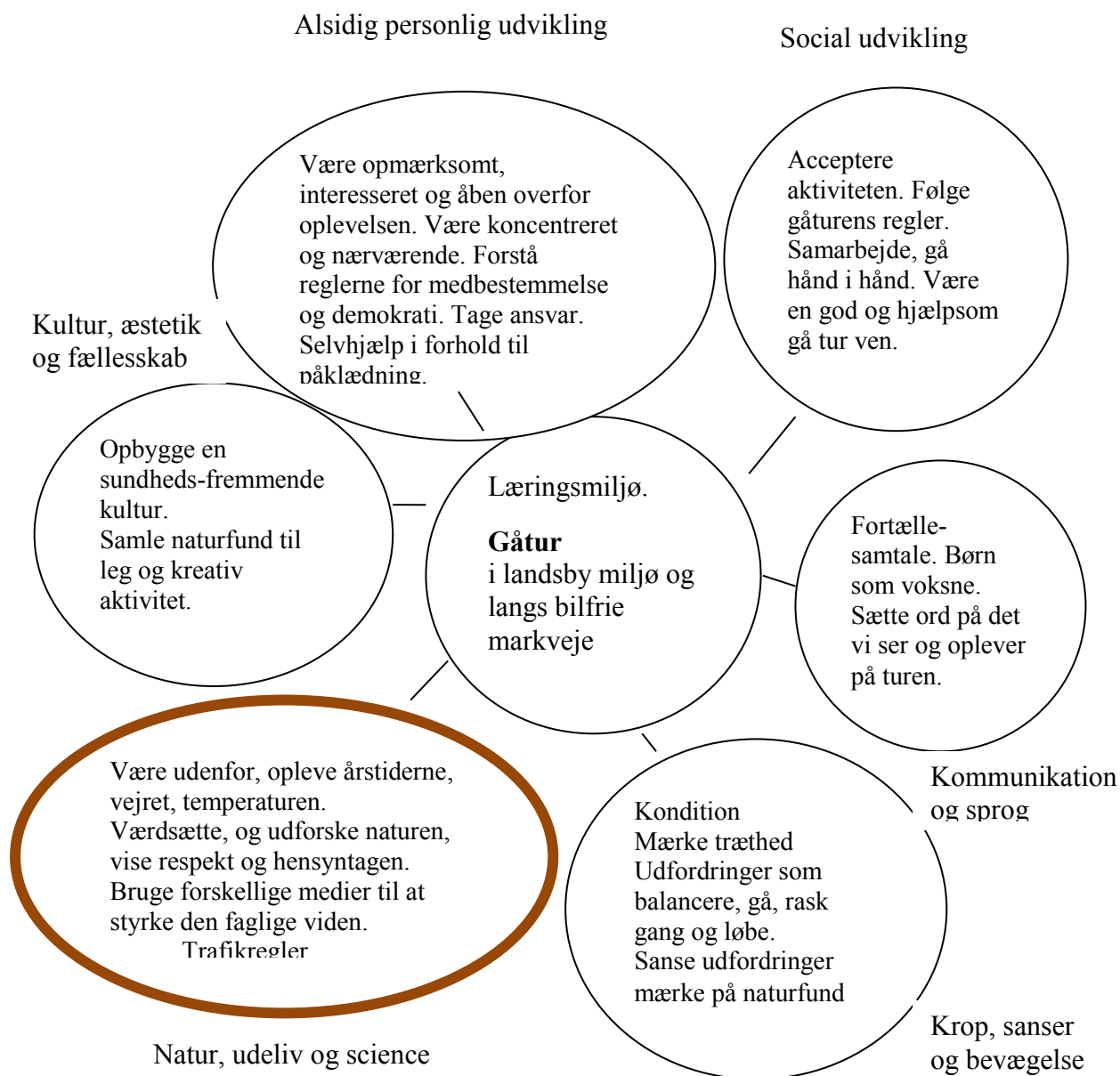
Fx Årstiderne. Hvilke tegn er der. Hvorfor skifter bladene farve? Jordens opståen. Hvordan så her ud inden vi levede? Vores krop. Hvad sker der med den mad, som vi spiser? osv.

Når vi hjælper børnene med aktivt at udforske deres omverden, udvikler vi deres fantasi, kreativitet og skænker dem et godt selvbillede, og en følelse af kompetence.

Om den nyerhvervede viden har betydning *"Hvordan tisser en frø??"*, kan vi hurtig fornemme, når vi lytter til barnet. Når barnet stolt fortæller, at det kender kroppens største knogle. Når barnet husker, at blåhvalens tunge vejer så meget, som en elefant og at ormen er tvekønnet. Når børnene kommer slæbende med fagbøger, spændende muslinger eller små dyr og vi i fællesskab "forsker".

Vi vil gerne være med til at give børnene en økologisk bevidsthed, en respekt for naturen og dennes ressourcer. I dagligdagen prøver vi så vidt muligt at sortere affaldet, minde børnene om at slukke lyset, skrue ned for vandet osv.

På legepladsen kan man altid se børn, der er i færd med at samle små kryb og putte dem i en spand, "Nu skal de bo der." Vi vil gerne lære dem at omgås dyrene ordentligt, iagttage og senere slippe dem fri igen.

Særlig fokus på den voksnes rolle.

En vellykket gåtur kræver engagerede voksne, som kan se gåturen, som et middel til kontakt og læring. Aktiviteten kræver planlægning. Under gåturen skal den voksne være nærværende. Den voksne henleder barnets opmærksomhed på omverdenen og fanger barnets egne bidrag og iagttagelser. Pædagogen tilføjer ord og faglig viden til barnets læring. I tiden efter gåturen gør pædagogen bevidst brug af gentagelse og forsknings princippet. Bruger samtaler, hvor de nye ord anvendes. Den voksne skal have fokus på barnets sikkerhed og formidle trafikregler. Børnegruppen må gerne inddrages i planlægningen, valg af udflugtsmål. Således kan pædagogen formidle medbestemmelse og demokrati.

Pædagogen kan bruge aktiviteten "gåturen", som redskab til at fremme muligheden for nye venskaber. I stedet for at venner vælger hinanden, kan parrene sammensættes tilfældigt ved lodtrækning. Eller efter princippet "stor" tager ansvar for "lille". Den voksne skal have blik for, at ingen børn lider overlast ved tvungen sammensætning.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet **Kultur æstetik og fællesskab**

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

§ 13 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Det opnår vi bedst ved at:

- Skabe mulighed for at opleve og høre om vores kulturarv
- Skabe kendskab til digtere, malere, musikere, dramatikere og andre betydningsfulde kulturpersonligheder
- Skabe kendskab til andre kulturer, folkeslag
- Give børnene forskellige kulturelle indtryk
- Have årligt tilbagevendende arrangementer
- Skabe traditioner omkring det enkelte barn
- Lære børnene om skabende og kunstneriske ting
- Have et inspirerende værkstedsmiljø
- Give mulighed for at prøve forskellige medier
- Skabe rum til teater, dans og drama
- Værdsætte børnenes forskellige kreative udtryk

Kreativitet

Vi ønsker at være behjælpelige, vejlede, inspirere og fremme barnets kreativitet. Således opbevares mange materialer til kreativ beskæftigelse frit tilgængelige.

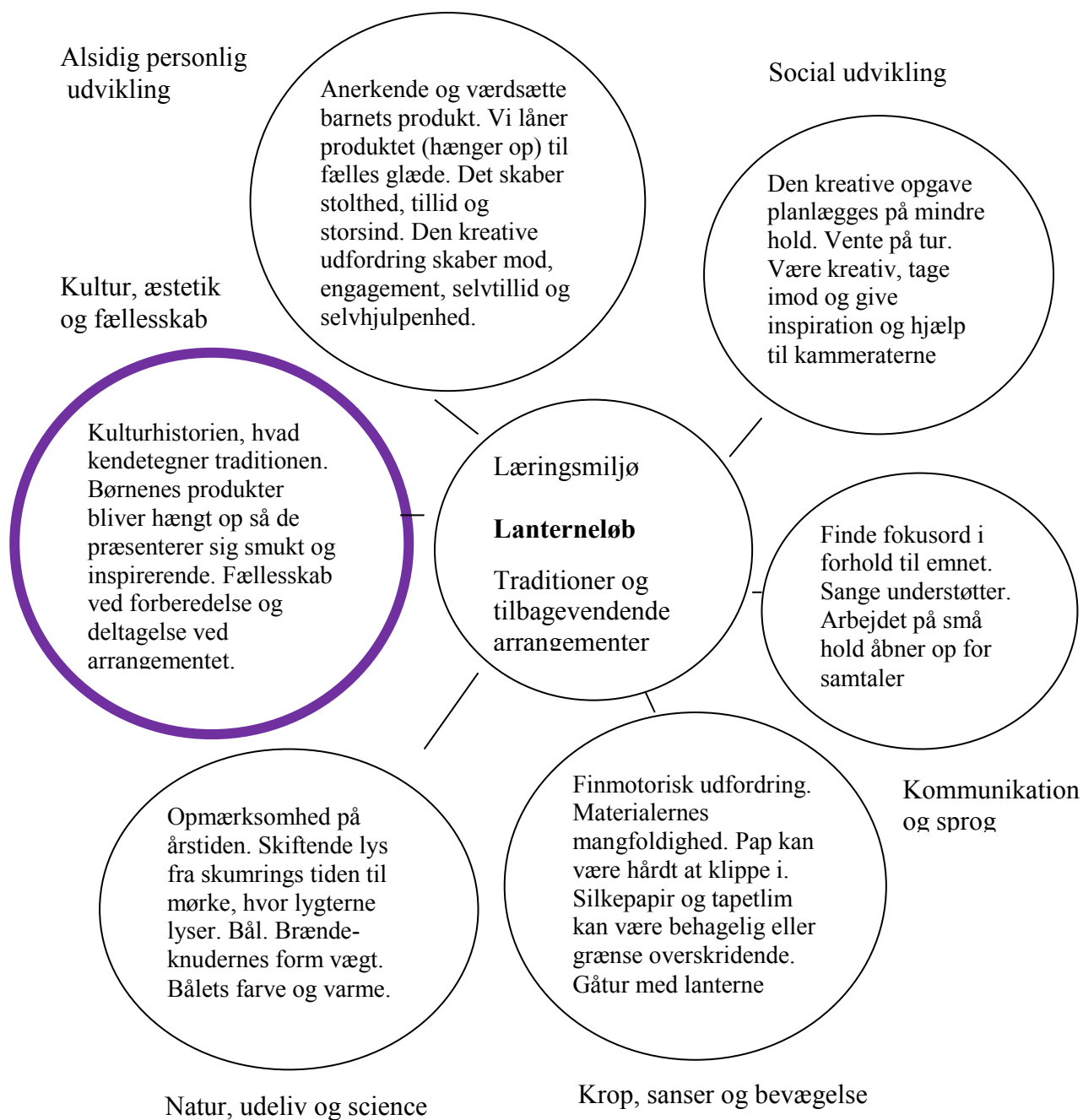
Målet er at benytte så få modeller til papirklip som muligt. Vi prioriterer det af barnet selvstændigt skabte produkt, forskelligheden blandt gruppens "værker." Som sidegevinst får vi i en sådan arbejdsproces uddybet vores kendskab til det enkelte barns tankegang, interesseområde og udviklingsniveau.

Fx : efter et besøg på skibsfartsmuseet fungerer pædagogen som igangsætter til, at hvert barn laver et skib af karton. Med en skabelon ville vi producere relativt ens udseende skibe. Ved at appellere til børnenes kreativitet og viden får vi produceret lystbåde, hvalfangerskibe, coastere og sørøverskibe. Der stiftes bekendtskab med mange nye fagudtryk.

At turde og at kunne gå i gang og få et flot kreativt produkt, det giver selvtillid.

Vel at mærke får vi kun fremmet disse egenskaber, hvis produktet bliver værdsat, kommenteret, samlet på, brugt eller hængt op på en respektfuld måde.

Et barn der præsenterer en tegning der ligger under barnets udviklingsmæssige niveau, skal gerne have en ærlig kommentar. I modsat fald, ved overdreven ros, vil den voksne blive utroværdig. Barnet er ofte selv klar over, hvor meget tid og energi det har brugt på det afleverede produkt

Særlig fokus på den voksnes rolle.

En god forberedelse og opgavefordeling mellem de voksne er vigtig. Materialer bør findes frem og fremgangsmåde afprøves inden processen sættes i gang. Det giver mulighed for ro og fordybelse omkring aktiviteten.

Den voksne skal give en støtte tilpasset barnets udviklingstrin og behov. Det er vigtigt, at den voksne har øje for og understøtter barnets eget initiativ. Brug af optegnede modeller og færdige tegninger til simpel farvelægning bør minimeres. Den voksne skal kunne abstrahere fra egen forståelse af opgaveløsning. Ved at støtte og udvikle det enkelte barns kreativitet og opgave forståelse, opstår der en inspirerende produkt mangfoldighed. Således får pædagogen et billede af børnenes individuelle evner.

Den voksne skal forinden have gjort sig det klart, hvorvidt alle børn skal deltage eller om deltagelsen er frivillig. Den voksne skal se, anerkende og kommentere alle børns produkter tilpasset barnets evner og indsats.

Børn i udsatte positioner

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Dagtilbudslovens § 8, stk. 5

Det opnår vi bedst ved at:

- Gennem iagttagelse afdække børnenes problematikker
- At lave handleplaner med specielle støttende aktiviteter i forhold til barnets behov
- Flytte fokus fra det enkelte barns mangler til det fællesskab barnet går i
- Opsøge viden og understøttelse gennem tværfagligt samarbejde
- Et tæt forældre samarbejde

I vores arbejde tilgodeses skoleforeningens inklusionspolitik

Vi samarbejder med Pædagogisk Psykologisk Rådgivning under Dansk Skoleforening.

Vi samarbejder med de tyske myndigheder,

som Kreis Schleswig-Flensburg. Besondere Soziale Leistungen

Vi samarbejder med Heilpädagogische Dienste

Den Digitale Strategi

Skoleforeningens *Strategi for digitalisering, IT og medier på Dagtilbuds- og skoleområdet* fra juni 2020 udgør vores overordnede udgangspunkt.

Strategien skal bruges i det daglige arbejde, som en rammesætning for planlægning, gennemførelse og evaluering af, hvordan teknologien skal understøtte børns læring.

De digitale medier er en integreret del af vores hverdag. Samfundet forventer, at børn kan mestre de udfordringer, som verden omkring dem kræver.

De digitale medier skal integreres i børns leg og læring. Børn skal lære at bruge de digitale redskaber på en hensigtsmæssig, skabende og kreativ måde. Det skal understreges, at en succesfuld virkeliggørelse af strategien ikke indebærer, at digitale medier indgår i alle aktiviteter. Brugen skal give mening i sammenhæng med de mange ting, der udgør et godt dagtilbud. Traditionelle redskaber, som blyant og papir, terninger og bøger m.m. har stadigvæk deres berettigelse.

Vores mål:

Digitale medier som en integreret del af det pædagogiske arbejde.

- At søge viden til emnearbejde via internettet
- At dokumentere ved at bruge medierne som eksempelvis fotografering
- At skabe læring via læringsapps
- At skabe læring, kreativitet og indsigt ved brug af elektronisk legetøj

Børnene er aktive digitale brugere der udvikler digital dannelse

- At børnene rent fysisk lærer at omgås redskaberne
- At alle børn får de samme basale færdigheder
- At udvikle en åben men kritisk holdning, eksempelvis overfor reklamer
- At udvikle den digitale dannelse, således at børn forstår, at sociale og etiske spilleregler også gælder i den digitale verden, som eksempelvis mobning fotografering

Digitale medier styrker fællesskabet

- Intranettet FAMILY styrker følelsen af fællesskab
- Intranettet skaber basis for kommunikation i forældregruppen
- Intranettet skaber basis for kommunikation mellem institution og hjem/samarbejdsrådet
- Intranettet sikrer at alle får samme information/dokumentation
- Børn oplever FAMILY som den røde tråd mellem hjem og institutionen.
- Eksempelvis ved at sende "ugen der gik..."

Vi er i øjenhøjde med den digitale udvikling

- Det kræver en IT ansvarlig i huset og organisationen skal stille en IT ansvarlig til supervision
- Det kræver uddannelse og udstyr
- Der skal tilgodeses tid til vedligeholdelse af udstyr og formidling til teamet
- Det kræver interesse og engagement

Delvis udgør strategien et fremtidsperspektiv. Aktuelt mangler institutionen devises med tilhørende apps, netadgang og uddannelse.

Dokumentation.

Hvert barn har sin egen mappe. Mappen dokumenterer barnets udvikling og er samtidig dets personlige scrapbog. Der er tegninger, fotos, læringshistorier og små beskrivelser af udflugter, koloniophold m.m.

Derudover har børnehaven en institutions dagbog, hvori referater af specielle fester og aktiviteter fastholdes.

Børnehaven har et digitalt kamera. Vi sætter fokus på sjove, spændende, lærerige situationer og aktiviteter. Vi fastholder specielle naturfund, eksperimenter, produkter, udflugter, fester m.m. på fotos. Fotografierne vises på en digital billedramme eller samles i mapper, gerne sammen med aktivitetsbeskrivelser.

På institutionen har vi et centralt placeret "dokumentations hjørne". Her ligger fotomapperne frit tilgængelig. Samtidig er her opslagstavler og en glasmontre med plads til udstilling af kreative produkter, plakater, sangtekster, naturfund m.m. Hjørnet må gerne give et billede af, hvad vi aktuelt er optaget af.

Der dokumenteres ved hjælp af handleplaner og læringshistorier. Læringshistorier skal være gennemskuelige og tilgængelige for børn, forældre, personale og eksterne instanser. Der dokumenteres med gruppernes uge beretninger på intranettet Family.

På info-tavlen bliver forældrene jævnligt underrettet om aktiviteter og hændelser. På institutionens årsplan er både de klassiske emner og årets specielle projekter fastholdt. Årsplanen er pædagogernes overordnede arbejdsredskab, "*den røde tråd*". Spontanitet og samspillet mellem pædagog og børn vægtes højere end striks overholdelse af planen.

Evaluering.

Fire elementer er evalueringens grundpiller: -beskrivelse
-dokumentation
-diskussion
-beslutning.

I en evalueringsproces bliver man klog på egne og børnenes handlinger. Gør vi det, vi tror, vi gør? Er børnene blevet hjulpet videre i deres udvikling? Evalueringen skal således både informere pædagogerne og forme den pædagogiske praksis.

Vi søger at skabe rum for pædagogisk refleksion og evaluering af pædagogisk praksis ved de månedlige pædagogiske rådsmøder. Her er læreplanen et godt arbejdsredskab. Til tider kan en hurtig evaluering med eventuel fleksibel ændring være påkrævet.

Læringshistorier og fotografier er et pædagogisk redskab til at evaluere læreprocesser. Her får pædagogen værdifulde udsagn om det enkelte barns kompetencer, udvikling af færdigheder og handling samt om børnenes samspil.

Handleplaner og projektbeskrivelser kan være nyttige evalueringsredskaber. Her er der primært fokus på de voksenstyrede aktiviteter med fastsatte mål. Effekten, børnenes læring og erfaringsdannelse er vanskelig at dokumentere i handleplaner.

Samtaler med børn og forældre er derfor værdifulde tilbagemeldinger.

At *lytte* til børnenes (verbal/nonverbal) indbyrdes kommunikation giver indsigt.

Iagttagelse af børnene både ved leg og tilrettelagt aktivitet er en uundværlig indikator.

Være opmærksom på børnenes *tegninger/kreative produkter* som dokumentation og værdifuld udtryksform.

Evalueringen af børnenes motoriske udvikling og sprogforståelse ved hjælp af *skema og test materiale*, der er udgivet af skoleforeningen.

Årsplan.....et eksempel. Den aktuelle årsplan findes på institutionens info-tavle.

Årsplanen må altid ses med forbehold. Muligheden for spontanitet bør bevares.

august	september	oktober	november	december	januar
<p>Tryk opstart for nye og gamle børn.</p>	 <p>mig selv - min familie - mine venner -</p>	<p>efterår årstidsstudier og aktiviteter</p> <p>lanterne- produktion</p>		 <p>JUL pynt, hygge og traditioner</p>	<p>vinter årstidsstudier og aktiviteter</p>
<p>FASTELAVN pynt og fest</p> 		 <p>PÅSKE, pynt og traditioner</p>		<p>Førskolebørnene tilrettelægger deres afskedsfest.</p>	 <p>FERIE</p>

Prøv noget du aldrig har prøvet før,
tre gange!

Første gang for at komme over frygten
for at gøre det.

Anden gang for at lære,
hvordan man gør det.

Og tredje gang for at finde ud af,
om du kan lide det eller ej.

Citat af: Virgil Thomson

Evaluering af fokuspunkt

Til trods for at Læreplanskategorierne er flettet ind i hinanden kan der aldrig dagligt arbejdes i dybden med dem alle.

Skiftende fokuspunkter skal gerne udvikle det pædagogiske arbejde og sikre, at ingen læreplanskategorier vedvarende bliver forsømt.

Et fokuspunkt må gerne både bidrage til børnenes udvikling og læring og samtidig styrke personaleteamets pædagogiske handling.

Selve evalueringen er en vigtig byggesten i processen til ny viden og videreudvikling af eget og teamets pædagogiske arbejde.

Hvert andet år skal daginstitutionerne under Dansk Skoleforening indsende en skriftlig evaluering fra den pædagogiske læreplan.

Hertil udvælger institutionen emne/emner der viser den målrettede indsats set i forhold til børnemiljøet og den inkluderende pædagogiske handling.

Den skriftlige evaluering dokumenterer institutionens tilgang til lærings og udviklingsprocesser.

Fokuspunkt for den forgangene periode oktober 2019 til september 2021

I teamet ville vi se på dannelsesbegrebet.

Vi ville koncentrere os om den sociale dannelse. Konkret valgte vi følgende emner:

Venskab: Venskaber generelt og fokus på venskaber mellem stor og lille. Hvordan kan stor og lille få gavn af hinanden

Konflikter: At formidle et positivt syn på konflikter og give brugbare redskaber til løsning af konflikter

Fællesskab: Hvordan kan det enkelte barn bidrage til og føle ansvar for fællesskabet.

Kreativitet: styrke barnets motivation og initiativ i forhold til egen kreativitet

Derudover vil vi revidere vores læreplan og dermed integrere den nye styrkede pædagogiske læreplan.

I teamet vil vi se på de nye krav, synsvinkler og arbejdsmåder, som den reviderede læreplan lægger op til.

Evaluering af fokuspunkt for perioden oktober 2019 til september 2021.

Den pandemiske situation (Covid 19) har i høj grad sat sit præg på perioden. Der har været mange uger, hvor der ikke måtte arbejdes på tværs af børnegrupper og teams. Der har været perioder med kun få børn i huset (Lockdown og nødgrupper). Konsekvensen er, at vi ikke har formået at arbejde fyldestgørende med det mål vi have sat os, dannelsesbegrebet plus de foroven nævnte underpunkter.

I teamet har vi revideret vores læreplan samt integreret den styrkede pædagogiske læreplan, udgivet af Børne- og Socialministeriet.

Det skriftlige resultat kan læses i institutionens aktuelle læreplan udgave 2021.

Målet er at bevare en rutine i kontinuerligt at sætte fokus på den styrkede læreplan. Dette skal ske i teamet, i hverdagen og på de pædagogiske rådsmøder.

Fokuspunkt for perioden oktober 2021 til september 2023

Vi knytter an til de emner vi på grund af Corona krisen ikke fik arbejdet med. (Fokuspunkt 19/21) Dog kobler vi nu de nævnte delemner sammen med kravet om digitalisering i den pædagogiske hverdag.

Fokuspunktet set i forhold til personalet:

- Målet er at styrke teamets kompetence og interesse for emnet digitale medier i det pædagogiske arbejde. Således at viden og færdigheder medtænkes pr. automatik.
- Målet er at skabe en fælles holdning til, hvilken dominans de digitale medier må få i det pædagogiske arbejde.
- Målet er at vurdere, hvilke anskaffelser er mulig og hensigtsmæssig, at institutionen foretager af egne økonomiske midler.
- Vi vil se muligheder fremfor begrænsninger i en tid, hvor det digitale niveau på institutionen og i organisationen endnu er under udvikling. Hvordan kan vi arbejde med emnet til trods for, at betingelserne ikke er optimale.
Eksempelvis:
mangel på et antal Devices, som institutionens ejendom. mangel på pædagogisk net

Fokuspunktet set i forhold til barnet:

- Målet er at styrke barnets individuelle kompetencer og sikre aldersgruppens fælles basis kompetence i forhold til det digitale område.
- Kan vi ved brug af digitale medier fremme venskabsrelationer.
Eksempelvis:
Introducere digitale opgaver, som kræver samarbejde og hjælpsomhed.
- Vi vil arbejde med den digitale dannelse. Styrke barnets sociale adfærd, så det kan begå sig i den digitale medieverden på en hensigtsmæssig måde. Eksempelvis:
Formidle en holdning der forhindrer digital mobning.
Formidle en etisk forsvarlig holdning i forbindelse med fotografering
- Vi vil gøre barnet til kritisk mediekonsument.
Eksempelvis:
Således at barnet får et sundt forhold til den tid der investeres i brugen af digitale medier.
Ved at arbejde med emnet reklamer.
- Vi vil give en forståelse for, hvordan hvert barn ved bruge af de digitale medier kan være med til at styrke fællesskabet
Eksempelvis:
Ved at dokumentere med billeder
Ved at formidle ved hjælp af internettet

Vi vil løbende søge at inddrage samarbejdsrådet for at skabe en fælles holdning og forståelse for institutionens digitale strategi.

Den viden, de holdninger og den erfaring vi i løbet af den kommende normperiode når frem til, vil være grundlag for den næste evaluering september 2023.

Slutord.

At formulere en skriftlig virksomhedsplan/læreplan er en ressourcekrævende opgave.

Vi tror på, at planen kan styrke den faglige bevidsthed

Vi håber på, at planen kan synliggøre institutionens virke.

Det er vores mål, at vi fortsat bruger planen, som et oplæg til diskussion og debat ved forældre- samarbejdsråds- og pædagogiske rådsmøder.

*Giv børnene ret til at lege og lære
at drømme og forme, leve og være
kun der, hvor børn kan føle sig trygge
gror det, de gamle kaldte for lykke.*

Carl Scharnberg

tegninger af Heike Nebbe